

Ioannes iacobus Pausius huius urbis civis philo-
 sophus. Qui Patavij, & inde Romae plures annos philo-
 sophiam publice est professus. Scriptis super primam
 philosophiam, & super animam. Arist. & alia. In hoc
 agro uina clara fiunt, nascitur gypsum speculari, & co-
 lor cyanens. prouenit terebinthus, & nitex, & oleader,
 sit gossipium, & sesama, & oriza. Inde est Taberna ci-
 uitas nobilis iuxta Sila sylua (h. e. n. incipit Sila) Tri-
 sebene urbis reliqua quam Allium flumen torrentinis
 & anguillis uber adlabitur. Adest a Catazaro m. pass.
 octo, a feto quatordecim. Fuit autem Trisebene ciuitas
 nobilis & magna ac populosa maris & turribus cin-
 cta inter Crotalum, & Senurim amnes non longe a fre-
 to. Quae cum a Cresensium maiorum, & Carthagini-
 sum exercitu graviter obsideretur, ciues se diu nuli-
 ter tutati sunt, sed longa obsidione & insidijs expugna-
 ta tandem fuit & dirupta. Fuit & sedes episcopalis an-
 tiquissima nimirum Lucius episcopus trium taberna-
 rum interfuit Synodo Romanae sub Hilario papa. Et De-
 cius episcopus tabernarum interfuit Synodo Romanae
 sub felice papa. Hac sedes, ut in codice Vaticano scri-
 ptum est, ad sanctam Romanam sedem pertinebat. Gre-
 gorius papa hanc ecclesiam ob ciuitatis uastationem

Joanni archiepiscopo commendat, cuiusque
 dicta autem fuit Trisebene, i. tres taberne si-
 ne tria tabernacula, quod cum ibi tres principales ec-
 clesiae essent, episcopus urbis in eis alternatim principa-
 libus festis diebus diuina facere consueuerat. Ceterum
 quoniam sylvarum, quae ei Tabernarum non sen post
 exstiterunt, & agrorum annis. Exstat et
 sylva, & agrum ad Populum. Cuius agrum, qui
 ex. Cuius agrum, qui ad Populum. Cuius agrum, qui

post uastationem illam Nicephorus graecorum Impera-
 tor Gorgolanum in Calabriam misit, ut urbes dirutas
 resarciret, aut alio eas transferret, Terina, & Tauria-
 num & Arocha, & Trisebene in nouas sedes transla-
 ta sunt, reliqua eisdem in locis resarcita. Restituitque
 eis Gorgolanus episcopales cathedras. Trium taberna-
 rum ecclesiam Stephanus archiepiscopus Rheginus co-
 secrauit. In templo minoritarum beati matthei mesurga
 censis corpus quiescit. Tabernenses mortuo episcopo Ni-
 colauum Marinum in suam episcopum deligerunt. Inco-
 la plurimum Latinam linguam usurpant, liber libusque
 disciplinis, & iuri civili nautae operam, atque ob gra-
 tam coli temperiem praecleara ingenta gignuntur. Af-
 fluit & urbs optimarum aquarum scaturiginibus. Na-
 siuntur in hoc agro uina clara. Nascitur & Calcan-
 thum, & lapis specularis. Prouenit terebinthus affatim
 extat et sylua gladiifera & castaneta affaginandis porcis
 commoda. Suntque pagi sorbum, Nucum, Maranissi,
 Sabutium, Fossatum, Pentonum, Ioanum, Album, Dar-
 danisum, Magisanum, Viculisum, Petrium, ubi sibi na-
 scitur, lapsi est plumbeo colore, unguosus, & tener,
 qualis nascitur in Britannia & Romam deportatur. Ab
 urbe ad secundum lapidem est diuae mariae templum di-
 ui Basilij monachorum cenobium ubi una coenacium di-
 ui Laurentij, & frusta diui Basilij, & Senatorij, &
 cassinorij, & Dominatorij, & Pancratij, Policarpi, Se-
 basiliani, Trifonis, & aliorum sanctorum asseruantur.

A Taberna ad fretum tendenti Asylia castrum occurrit.

Cellia. hic edito loco inter *Alliam* & *Semiram* amnes quod
 defensaculum significat. *Ager* hic frugifer est, nascun-
 tur uina praeclara, sit *gossipii*, et *sesama*, nascitur color
cyaneus, prouenit *terebinthus*. E regione *Asilia* parte
lena *Zaccharisum* oppidum est edito loco secundum *Si-*
lam fluvium quod nomen uile significat. In hoc agro spi-
 na pontica, & re-ponticum, & lapis phrygius produ-
 cuntur. Supra *Asiliam* *Semiris* oppidulum est, edito
 loco & iuxta eiusdem nominis amnis navigabilis an-
 guillis sacundus excurret, cuius, ut alibi dixi, meminit
Plinius, a quo oppidum nomen sumpsit, distat amari
 m. p. quinque, a *Catazaro* sex. *Ager* hic frumenti &
 aliarum frugum ferax est, & pascuus. Fiant uina &
 mella nobilia, legitur manna, sit *gossipii*, *sesama* et ori-
 za, nascuntur *cappares*, prouenit *terebinthus*, et *uilex*,
 sit & caseus optimus. Post *Semiram* amnem *Cropani*
 oppidum est, abest a *Semiri* m. p. octo, a freto quatuor.
Ager hic campestris est, & frugifer. Fit amygdala-
 rum copia, & *gossipium* ac *sesama*. Scaturit & fons sal-
 sus, legitur manna, fiunt uina olea mella & serica opti-
 ma. A *Semiri* amni *Cariatia* tenuis uulgo agri feraces
 sunt, & campi pascui, & nouales *roscidi*, *tritium* can-
 didum ferunt. Non longe a *Cropano* *Arocha* fluvius
 navigabilis defluit, cuius meminit *Plinius*. Dein est
Belicastrum ciuitas sedes episcopalis edito loco sita,
 distat a *Cropano* m. p. quatuor, a mari octo. Hanc *Cho-*
nam esse arbitror, quam *lycophron* appellat opulentā.
 Et *Strabo* ipsam *Philolctem* circa *Peteliam*, a qua
 abest

abest m. p. decem, candidissae ait, Necnon eundem circa
Peteliam ipsam super *Crimissam* promontoriū, de quo
 paulopost, *crimissam* urbem, aliasque deinceps urbes
 construxisse tradit. Ait enim, ubi de *Petelia* satis est,
 circa loca ipsa *Philolctes* & uetustam condidit *Cri-*
missam. *Apollodorus* quidem in expositione naniū
Philolctes a mentionem inferens nonnullos dixisse ait,
 ut *Philolctes* ad *Crotoniatarum* agrū profectus pro-
 montorium *Crimissam* habitari fecerit. Et supra illud
 oppidum *Chonin*, a quo *Chones* incolae dicti. Et *Pame-*
num, & *Vertinae* interius, & *Calaserna*, & exigui qui-
 dam alij uici usque *Venusam* urbem celebrem extant.
Philolctes enim in *Crotoniata* regione oppida quoddā
 cōdidit, quaedam ab *Auxonijs* & *Oenotrijs* condita, ne
 luti colonias suis habitanda praeberet. *Chonam* autem,
 hoc est *Belicastrum* *Nascarus* fluvius, *Syrus* olim di-
 ctus adlabitur. De quibus *lycophron* in *Alexandra* ait.
 Et *Syrus* *Celer* fluvius fluit irrigans profundam *cho-*
niae fertilitatem. Id quod ubi huic cōuenit. *Ager* enim
 hic frumenti & aliarum frugum ferax est, nascuntur
 uina nobilissima, & olea ac mella, optima fiunt. Non
 caret urbs aquarum scaturiginibus, extat & fons no-
 bilis *charia* dictus, quod gratiosum significat, Ex-
 tat & fons salsum aquam manans, ex qua fit ma-
 rines. Nascuntur *cappares*. Fit *gossipium* et *sesama*, pro-
 uenit *terebinthus*, nascitur *gypsum* specularē, & mar-
 morosum, & *alabastrum* simile, nascitur & lubrica
 fabrilis, et terra gens quoddam, ex qua fit color gilvus
 nascitur

nascentur & silex, legitur manna. Quocirca non ab re belicastro ei nomen inditum est. Ex hac urbe fuit diuus Thomas cognomine aquinus doctor eximius prædicatorum ordinis canobita landolphi, qui huius urbis & vicinorum oppidorum dominus erat, filius matre Theodora. Non enim aquinus dictus est quod Aquini natus sit, quæ urbs in frentanis in samnio est, non in campania, ut geographiæ rudes quidam falso scribunt, sed quod id vocabulum aquinus diui Thomæ familia gentilitium nomen est. Extat etiam in Calabria multis locis aquina familia, ut consentiæ, ut Tropææ, ut alibi, ubi viri nobiles sunt & locupletes, ac præter ceteros, niget modo Cæsar aquinus diui Thomæ agnatus, ac gentilis, Castioni, quod oppidum, ut ostendi, in Calabria est, dominus. Quare altius nobis repetenda est historia. Nimirum diui Thomæ familia initio a nobili frangipani Romanæ familiæ, quæ olim potens admodum fuit, originem ducit, ex qua & diuus Gregorius papa fuit. Huius familie unus quispiam, inter cetera oppida, Aquinum etiam Samnij oppidum possidebat, a quo aquina siue aquinia familia cognomen sumpsit, quod ad posteros manavit deinceps. Qui cognominandi mos etiam Romæ niget nam ferè omnes oppidorum domini ab oppidis ipsis cognomina mutantur. Alique prope innumeri vel ab oppidis ubi orti sunt, aut quib. imperant, cognomina sumunt, quæ etiam plerique a proximis quoque cognomina mutantur. Diui autem Thomæ maiores, qui ea ratione, qua diximus, aquina siue

aquinia

aquinia cognomine dicti sunt, urbi huic Belicastro dominabantur in eaque agebant, in qua & diuus ipse Thomas est ortus. In annalibus enim magistrorum ordinis prædicatorum. Sic scriptum est. Thomas de aquino in linea paterna natus est ex genere comitum aquinorum, qui dicuntur de loreto & de Belcastro, & antiquitus dicebatur de frangipanis Romanis. Quæ fuit progenies sanctissimi Gregorij papæ primi huius nominis, & progenies est antiquissima. Retulit dominus Bernardus comes de loreto se habere unum instrumentum apud se pertinet ad progeniem suam in quo Boetius Senator summus philosophus & theologus, qui aliis sanctus Semerinus appellatur, pro teste inducitur, in quo ipsa domus de loreto & de Belcastro vocatur de frangipanis, ut reperitur in quidam chronica antiqua in concuatu sanctorum Ioannis et Pauli Venetis. In linea vero materna habuit matrem neapolitanam Theodoram nomine, quæ habuit duas carnales sorores, quarum una mater extitit Petri serenissimi regis aragonum, altera autem mater fuit inclita Ladonici regis Sicilia. Comitum inquit, aquinorum plurativo numero, hoc est aquina familia, qui dicuntur de loreto & de Belcastro, id est, qui his oppidis dominabantur. Mater tantum neapolitana fuit. Constat ergo aquinam familiam vel Boetij tempestate Belicastro dominatam fuisse. Quæquam non desunt calabræ gloriæ parum fauentes, qui nolint Thomam calabrum fuisse: qui præter rem multi subirascentes, locum illum annalium prædictorum, ceu falsum, immutandum,

tuna iusserunt. Hæc posteaquam nunciata legatio Petelinis est, tantus repente moror paucorūque senatum eorum cepit, ut pars profugendi quo quisque posset, ac deferende urbis auctores essent. Pars adiungendi se ceteris Brettis, ac per eos dedendi Annibali. Vicit tamē ea pars, quæ nihil raptim ac temere agendum, consulendumque de integro censuit. Rē laxata postero die per minorem trepidatōnem, retinuerunt optimates, ut conuētis omnibus ex agris urbem ac viros firmarent. Et paulo post. Expugnata tandē Petelia fuit ab Annibali præfecto aliquot post mensibus, quam cæpta oppugnari erat. Sed sanguine multorum ac vulneribus, ea pœnis victoria stetit. Nam ulla magis uis obsessos quam fames expugnauit. Absumptis frugum alimentis, carnisque omnis generis quadrupedum, iutrisque postremo coriis, et herbis, et radicibus, et corticibus teneris, struētisque robis uesciebantur uisceribusque. Nec antequam vires ad slandum in meris ferendaque arma deerat expugnati sunt. Et sex Iulius frontinus Strabag. libro quarto. Petelinus a pœnis obsessi parentes et liberos propter inopiam eiecerunt, et ipsi cōrui madescentis et igne siccatis, folijsque arborum, et omni genere animalium uitam trahentes indecē menses obsidionem tolerauerunt. Idipsum scribit Athenæus libro duodecimo. Ad Petelinorum montes, ut Plutarchus in M. Crasso tradit. Spartacus fugit Q. Crassi legatum et Scropham quæstorem in fugam uertit. Sub iunulo Petelie, ut Livius belli Pun. libro septimo prodit, Equi

tanti

tum duo, pedum tria millia ab Annibale in occulto locata quæ in explorato euntes Romani cum incidisset, ad duo armatorum casa, et mille iuncti ferme nini capiti, alij dissipati fuga per agros saltusque rediere. Tumulus erat Syluestris inter panica, et Romana castra a neutris primo occupatus, ibi M. Marcellus cōsul, qui priorum cladem cum percepisset e Venasio cum Crispino collega atque exercitu eō concesserat. Ab Annibalis militibus in insidijs collocatis occiditur. De hoc tumulo sic Plutarchus in Marcello insit. Inter Romana et Panica castra munus admodum surgebat tumulus uaria densus sylua, acclines utrinque specule, inde fontani labuntur riuuli. Signabant Petelinus in denario Bacchum Apollinem habentem in capite sertum edera, et ex postica facie cytharam et sertum lauri hac græca inscripione *ΠΕΤΕΛΙΝΩΝ*. Interdum signabant Iouem fulminantem et sinistra manu sceptrum habentem, et iuxta stellam, et ex altera parte Cererem. Interim effingebant, Iouem coronatum lauro, et ex altera facie uidē Iouem fulgurantem, et sinistra habentem sceptrum, et iuxta caduceum. Aliquando effingebant Iouem coronatum lauro, et contra historiam palmam manu tenentem, aliquando ex postico Iouis signabant tripodem. Fuit Petelia Romanorum ciuium colonia nobilis a Scipronio consule deducta. Fuit et nobile municipium Romanorum, ut ex duobus saxi literis incisis, quæ Strongili sūt, apparet. Sic M. Megonio M. F. M. N. M. Proncor. Leoni et iij. Vir. leg. Cor. Q. P. P. iij. nō decurio

nes

nes Augustales populusque ex are conlato ob merita eius. Et in alio sic, M. Megonio M. F. cor. Leoni Aed. iij. vir leg. cor. quest. pec. P. patrono, municipi Augustales ob merita eius l. d. d. Deceuerunt enim Petelini statuas Marco Megonio municipi, quibus locus datus decreto decurionum fuit. Petelia in eade diua Maria una spinarum corona dominica asseruatur. Hic intercatius in annos singulos celebratur. In hoc agro uina optima sunt, sit gossipium, & sesama, & crocus, legitur marna, prouenit terebinthus, nascitur marmor. Sunt & sylue glandifera, ad porcos alendos opportune, necnon sylua ad domorum tigna, reliquane utensilia commode, sunt uenationes Syluestrium animalium, & aucupia multarum auium. Nec longe est Crotonenium castellum. Inde Targines fluminis nauigabilis & piscosus fluit, cuius meminit Plinius: & iuxta est eodem nomine oppidum, nunc Vernauda dictum a uernante aere, cum emporio, abest a Petelia m. p. quatuor, a mari duodeuiginti. Ager hic frugifer est, & pascuis commodus, sunt uina & olea & mella praelara, sit gossipium, & sesama, nascitur sal fossile. Non procul est Clibanus mons, cuius meminit Plinius, Visardum uocant accolae. Exinde est Siberaena ciuitas nobilis, ac uetustissima sedes archiepiscopalis celsio eoque saxeo loco sita natura ualidissima propugnaculum ingentibus saxeis rupibus cauitibusque undique cincta, abest a Vernauda m. p. tribus, a Crotone duodecim, ab Oenotrijs condita, ut auctor est Stephanus: quam imperitum uulgus sanctam Senerinam

ribum appellat. & oppidani historiaru glorieque suae neque puerile, & anile quiddam ineptiarum plonariunt. Cum uerbis haec ante Christum natum annis M. ccl. ab Oenotrijs condita sit. Signabant Siberenates in nummo Dianam cum pharetra, & ex postica facie ceruicem græca inscriptione ostentant hunc nummum aureum uidi Roma pendente drachmas duas. Signabant & Minervam galeatam, & in galea delphinum, & ex altera facie noctuam Minerva alitem cum capsa, & circum olivarum rami inscriptione eadem. Hic emporium haud ignobile quotannis celebratur, fiam uina praelarissima, quæ Plinius lib. xiii. cū alijs calabris uinis quibusdam laudat, ait enim. Ab Ausonio mari non carere gloria Sueriniana, & consensu genita, & quæ sequuntur, ut alibi relatum est. Licet quidam seruutiana mendose legant, nullum enim in hac ora oppidum est, quod seruutium fuerit appellatum, & uina Sueriniana talia sunt, quæ iure a Plinio inter generosa ab hac Ausonio idest Calabro mari numerentur. Fit & oleum optimū aliud ad amygdalarum magnitudinem crassa & carnosissima condita in doliolis optimæ sunt esu. Sunt & uiridaria citrorum, limonum & malorum aureorum arboribus instructa. Fit gossipium & sesama, prouenit terebinthus. In eade episcopali beata Anastasia brachium asseruatur. Ab urbe ad secundū lapidem Neathus fluminis nauigabilis & piscosus labitur. Est & eodem nomine castrum. Hic montes natini salis candidissimi sunt, quod lapidicinarum modo eximitur. Intus gemmam

salis

Notia di.
Hec.

LIBER

S. Maro. 308
S. Rognon.
Scandale.

Cabro.
Castella.
Costa An.

salis habet. In hoc agro pagi sunt Maurum Ioanē, Scythiam. Est & Cyturum castrum cum linis non vulgaribus, & agro pascuo, ac tritici, & aliarum fructuum feracis. Hic opera siglina sunt. Ad mare posteriorum promontorium extat inde castella oppidum est cū portu nobili, qui castra Annibalis appellatur, cuius meminit Mela, qui portum castra Annibalis in hoc Scyllatico sinu ponit. Item Plinius ait. A Scyllaceo Scyllaticus sinus nomen accepit, & in eo portus, qui vocatur castra Annibalis nusquam angustiore Italia xxiii. p. latitudo est. Item Solinus, Italia inquit, artissima est ad portum, quem Annibalis portum dicūt, Hic Annibal quē Annibalis portum dicūt, exercitum quē no classē habebat, quā cum opus erat, exercitum quē no laisset traiebat. Quidā Ravennas & cū sequentibus blōdus portum castra Annibalia Troiam apulia esse somniant, in hoc mari corallium capitāt. Huius oppidi ager frugifer est, & pabulis aptus: nascuntur una clara, exceditur lapis molaris frumentarius, & olearius. Iuxta oppidum Pilaca fluvius defluit, Ajax olim dictus. Cuius meminit Lycophron in Alexādria, ubi sit ait, Vbi errantem mole stam videbit uitam Lacmanij bibentis Aiācis aquas. Crathis autem utrius & saxosis simbus locus. Super quibus uerbis Isacius ait. Neneus charopi & Aglae filius post navigationis errores habitauit iuxta Lacinium montem & Aiācem fluvium. Crathis autem uicinus est fluuiū Aiāci, & locus uicinus saxosis locis. Ab hoc oppido atque a mari m. p. tribus Isulacitas

QVARTVS

cluitas est sedes episcopalis cuius meminit Abas Iulianus, licet mēdo se pro Isulensis gesulensis legatur. A castellis oppido ad sextum lapidem Lacinium promontorium occurrit, abest a Cocytho promontorio m. p. circiter lxx. a Crotone xviii. Habet ab occidenta parte stationem, ab altera uero portum in hoc promontorio ceteri sponte nascuntur. Fuit autem dictum Lacinium a Lacedaemone predone hanc oram rapinis et latrocinij infestante, quem Hercules occidit, & iuxta templum Iunoni cōstruxit, quam Lacinium a nomine occisi predonis, templumque ipsum & promontorium Lacinium uocauit. Diodorus siculus libro quinto de antiquorum gestis fabulosus ait. Hercules cum bobus in Italiam profectus cum iuxta litus progredieretur Lacinium forem bobus furantem peremitt. Crotonem uero cum inuitus cecidisset, sepulchro ei cōstruēto sepeliuit egregie molis praedicens futurum tempus, quo ibi uisitas insignis ex mortui nomine conderetur. Theocriti uero i interpret a Lacinio Corcīreo dictum uoluit, qui Crotonem hominem famulentem hospitio suscepit Qui Croto lacinijsui hospitibeneficij memor hoc promontorium illius nomine appellauit, & Lawam lacinijs filiam duxit uxorem, ut scribit Isacius in Lycophronem, & Crotonem urbem condidit, ut idem Theocriti interpret uult, a lacinio promontorio, ut Plinius. Secundus Europa sinus incipit magno ambitu flexus, & Acrocerazano Epiri promontorio finitur, a quo abest lxxv. m. p. A lacinio, ait Strabo, Tarentinus sinus incipit, cuius navigationis circuitus

Capo
elle plane

ius ad ccxl. m. p. est, us autem regionis descriptor Ar-
temidorus est, ccc. & lxxx. expedito uiatori. Est autem
finis hic in hemitychi speciem, in cuius utroque exitu
duo oppida sunt sita, Croto ad occidentem solem, Tare-
tum ad orientem, in medio autem Thuriorum ciuitas
iacet. Hunc sinum Ouid. Meth. lib. xv. Thurinum appel-
lat. Quem traclium uocat Iapygiam. Ante oram laci-
niæ, ait Plinius, insula parua est x. m. p. a terra Diofeo-
ron, altera Calipsus, quam Ogygiam appellant Home-
rus. Et tres Sireusæ mæloëssæ. A Lacino m. p. sex pro-
montorium aliud est cum statione, Manna uocant ac-
cola. Ab hoc promontorio m. p. septem aliud extat pro-
montorium, cum statione, Naum uocant, quod signifi-
cat templum: Storthyngum olim dictum. Hac promon-
toria Strabo Iapygiam appellat, ait enim post Scylla-
ceam Crotoniatarum fines sunt, & Iapygiam terna pro-
montoria. Hic quoque cedri nascuntur, & fœnicula ma-
rina, eritænos uocant. In hoc mari coralium rubrum et
album capitur. In hac ora a Manna promontorio usq;
Crotonæ secus litus uulgò fontes dulces scatent. Abest
Naum promontorium a Crotone m. p. sex. Hic quondã
nobilissimum illud & augustissimum Iunonis laciniæ tẽ-
plum fuit, quod ante Troianum excidium Hercules, ut
dudum diximus, statuit. In quo Aeneas thurefecit, cui
& muneri dedit pateram Aeneas suo nomine inscri-
ptam, uelut Dionysius Halicar. libro primo memorie
prodidit. Ait enim. Aeneas in templo Iunonis paterã
aeneam reliquit scriptura uetere demonstratam Aeneæ

Romen

nomen donantis deam. De huius templi nobilitate ac
magnificentiâ Strabo libro sexto inquit. Lacinium Iu-
nonis templum superiori ætate locupletissimum, donis-
que frequentissimis plenum fuit. Interualla quidem nõ
multum, non dicta facilia. Et Liuius belli Pun. libro
quarto ait. Sex millia aberat ab urbe Crotone nobile tẽ-
plum ipsa urbe nobilius laciniæ Iunonis, sanctum omni-
bus circa populis. Locus ibi frequenti sylus, & proce-
ris abiectis arboribus sepeus. Lata in medio pascua ha-
buit, ubi omnis generis sacre deæ pascabatur pecus si-
ne ullo pastore, separatiq; egressi cuiusuis generis
greges nocte remeabant ad stabula. Nunquam insidijs
ferarum, non fraude molati hominum. Magni ergo fru-
ctus ex eo pecore capti. Columnaque inde aurea soli-
da fuit, & sacrata est. Inelatumque diuinitus etiam, non
tantum sanctitate fuit. Ac miracula affiguntur ple-
runque tam insignibus locis. Fama est aram esse in ue-
stibulo templi, cuius cinerem nullus unquam moueat
uentus. Id etiam scribit Plinius libro secundo, & Val.
Max. libro primo. De columna autem illa aurea sic scri-
bit Cicero libro primo de diuinatione Annibalens. Cæ-
lius scribit, cum columnam illam auream, que esset in
sano Iunonis laciniæ auferret, dubitaretque utrum ea
solida esset, an extrinsecus inaurata periret, utrum
cunque solidam inuenisset, statuissetque tollere, si secun-
dum quietem uisam esse Iunonem prædicere ne id face-
ret, munitarique si id fecisset se curaturam, ut cum quo
que oculum, quo bene uideret, amitteret. Idque ab ho-

V 4

naine

mine acuto non esse neglectum. Itaque ex eo anno, quod exterebratum esset, baculam curasse faciendam, & eam in summa columnina collocasse. Hic in annos singulos Pa-
nagyris, id est sollemnis publicus conventus, celebraba-
tur, ad quam uniuersa Italia confluxebat. Erat templum
hoc marmoreis tegulis testum, quod Q. Fuluius Flac-
cus uolauit tegulas subtrahens, ut Linius, libro qua-
dragesimosecundo scriptura reliquit, ubi ait, Q. Fuluius
Flaccus censor, adem fortuna equestris quam in Hispani-
a prior bello Celtibero nouerat, faciebat enixio stu-
dio. Nec solum Roma amplius aut magnificentius tem-
plum esset, magnam ornamentum se templo ratus adie-
cturum, si tegula marmorea essent. Profectus in Bret-
tior, adem Iunonis lacinae ad partem dimidiam dete-
git. Id satis fore ratus ad tegidum quod edificaret. Na-
ues paratae fuerunt, quae tollerent, atque asportarent,
auctoritate censoria, socijs deterritis, id sacrilegium
prohibere. Postquam censor rediit, tegulae expositae de
nauibz ad templum portabantur, quamquam unde es-
sent, sciebatur, non tamen celari potuit, fremitus igitur
in curia ortus est. Ex omnibus patribus postulabatur,
ut consules eam rem ad Senation referrent. Vt uero ac-
cessus in curiam censor uenit, multo infestius singuli
uniuersique praesentem lacerare, templum augustissimam
regionis, quod non Pyrrhus, non Annibal isolassent,
uolare parum habuisse, nisi detexisset fœda, ac prope
diripiisset, detractum culmen templo, nudatum testum
patere nubribz putrefaciendum, censor em moribus re-

gendis

gendis creatum, cui sariatella exigere sacris publicis,
& loca tuenda more maiorum traditum esset. Eum per
sociorum arbes, diuitem templi adium sacrarum na-
gari, & quod, si in priuatis sociorum edificijs faceret,
indignum uideri possit. Et paulo post. Cumque prius-
quam referretur, appareret, quid sentirent patres rela-
tione facta in unam omnes sententiam ire, ut he tegu-
lae reportandae in templum locarentur, piaculariaque
Iunoni fierent, quae ad religionem pertinent, cum cura
facta, tegulas relictas in ara templi, quia reponendarum
nemo artifex inire rationem potuerit, redemptores num-
ciarum. Et Paulo post. Scribit ipsum Flaccum ob id sa-
crilegium fuisse pœnas, ait enim Q. Fuluius Flaccus
pontifex, qui priore anno fuerat censor, hic sedam morte
perit. Ex duobus filijs, qui tum in Illirio militabant, nū-
ciatum est alterum decessisse, alterum grani, & pericu-
loso morbo egrotum esse. Obruit animum simul ludus,
metusque & mane ingressi cubiculum, serui laqueo de-
pendentem inuenere. Erat opinio post censuram minus
comptem fuisse sui. Vulgo Iunonis lacinae iram ob spo-
liatum templum alienasse mentem ferunt. Licet in Val-
Max. mendose legatur templum istud laqueo fuisse. Vio-
lauit, & id Iunonis templum Annibal, qui, ut Linius
belli Pun. libro decimo tradit, cum ex Italia in Africa
transire decreuisset, multos Italici generis, quia in Afri-
cam sequaturos abnuentes concesserant in Iunonis La-
cinae delubrum inuolatum ad eam diem, in templo ip-
so fœda interfecit. in quo templo, ait idem bel. Pun. li-

bro

bro octauo, Annibal aram condidit ædificantque, cum
ingenti rerum ab se gestarum titulo puniceis, grecisque
lucris insculpto. Phalaris uero non aram, sed arquin
condidisse ait. Pompeius quoque iunior, ut Appianus
bel. ciuiliu libro quinto prodit, templum hoc Iunonis
lacinia donarijs refertum ad Antonium paraturus su-
gam prada exposuit. De hoc templo meminit Lycophrys
in Alexandra, ubi Menelaeum, & Achillem huc uenisse
scribit. Ait enim de Menelao loquens,
Venietque errans in Iapygum exercitum
Et dona dicabit uirgini prada trici
Temesium cratera, & ex pelle bonis agrestis conse-
tum chryseum

Et uxoris calceos faciles ad induendum
Venietque ad Sirim, & Lacinij recessus
In quibus iuuenta hortum parabit dea
Hoplosomia plantis ornatum
Mulieribus uero erit lex incolis semper
Lugere nouem cubitorum Aëaci tertium
Et Dorijs, flammam misera pugna
Et neque auro pulchra ornare membra
Neque tenuissimo filo contexta induere peplo
Purpurea variegata quando dea deus
Terra magnam Storibygam donauit condere.
Super quibus uerbis Ifacius eius interpres ait. Temes-
ia ciuitas est Calabria optimum es habens De qua in-
quit Homerus. In Temesam pro aere duro, sed splendens
serrum. Hoplosomia Iunonis epithetum, qua in Elide ci-
uitate

uitate Peloponnesi honorabatur. In lacinij locis mulie-
res accolæ sedentes & nigras uestes habentes plora-
bunt Achillem, quem nouem cubitorum magnitudine
fuisse affirmat. Cuius reigratia dea Thetis dea Iunoni
gratificata dicabit magnum promontorium Storibyn-
gum Crotonis, ut fabricet nemus seriatim beneque cul-
tum, & ornatum plantis. In hoc templo sacerdos bre-
ui scuto superstans sacrum faciebat, & nullam iuno-
ni cadebat. Per hæc loca laurete urbs erat, a laura laci-
nij filia dicta, quam Croto duxit uxorem. Ab hoc tem-
plo m. p. sex est Croto urbs actustissima ac longe nobi-
lissima amantissimo ac saluberrimo loco secus mare si-
ta. De adificatione autem eius uaria est scriptorū opinio.
Quidam enim a lacinio Corciro eam conditam uolūt.
Ouidius uero & Strabo a Micylo. Pythagoras his ue-
tustior, cui magis est adhibenda fides, ab Hercule.
Ait itaque Ouid. Metb. libro xv.
Dines ab Oceano bobus Ione natus hiberis
Littora felici tenuisse lacinia cursu
Fertur & armento teneras errante per herbas
Ipse domum magni, nec in hospita tella Crotonis
Intrasse, & requie longum releuasse laborem
Atque discedens auro dixisse nepotum
Hic locus urbis erit, promissaque uera fuerunt.
Nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Micyllus, cuius dijs acceptissimus aui
Hunc superincumbens pressam grauitate soporis
Claniger alloquitur, lapidosas Cæsaris undas

Ipse diuersi patrias age desere sedes
Et mox de Micylis in ualida profectione Crotonisque a-
dificatione adiecit.

Navigat ionium, Lacedemoniumque Tarentum
Præterit & Sybarim, Salentinumque Neestium
Thurinosque suos, Melisenque & Iapygis arua
Vixque pererratis quæ spectant littora terris
inuenit. Aesarei salua fluminis ora

Nec procul hinc tumultum, sub quo sacra a Crotonis
Ossa tegebat humus, iussaque ibi moenia terra
Condidit, & nomen tumultu traxit in urbem.

Secundum itaque Onidium per hæc loca ante Crotonis
adificationem oppidum aliud erat, & ut conijci potest
ab Axonijs, aut ab Oenotrijs conditum. Et si quidam
pro Melesen mendose Temesen legant. Non quidem su-
giebat Onidium Temesim in occidentis Calabriae plaga
esse. Quippe qui non semel atque iterum, sed sæpe de ea,
ut ostendimus, meminit, sed certe locum deprauatum es-
se liquidò constat, & Melesen legendum est, quæ urbs
etiamnum in hac ora non longe a Crotone extat, de qua
mox. Aut certe Aretemque legendum est, qui fluvius
non procul a Neerbo defluit. Sed meo quidem iudicio
melius Melesen legendum est. Strabo quoque, ut ad rē
redeam, libro sexto inquit Croto a Iacinto decem & no-
uem m. p. distat ab Achini condita. Cum enim Achini
a deo oraculum cepissent, ut Crotonem conderent
Micylus ad considerandum locum accessit. Qui cum iā
adificatam cerneret Sybarim a vicino flumine cognomen

men habentem, hanc præstantiorem esse iudicauit. Ea
propter reuersus ad oraculum denuo rogauit, numquid
hanc pro illa cedere datum esset Cui deus hæc reddidit
uoces (erat enim gibbus)

Terga brachis Miscelle tuo de pectore mitte
Cetera perquirens frustra tu uenaris iniqua
At pectus quodcumque datur tu lunde probato.

Reuersus igitur Crotonem construxit Archias auxilio,
qui Syracusas condidit, cum forte adnauigasset quo tē-
pore Syracusanorum domicilia constituebat. Antea sa-
ne Iapyges Crotonem ephoro teste, incolabant Dicitur
etiam, quod cum Miscellus & Archias ad Pythiam
oraculum profecti essent, a Pythia interrogati utrum
diuitias an sanitatem uellent, cum Miscellus, bonam ua-
letudinem, Archias opulentiam uelle respondissent, huic
ut Syracusas, illi ut Crotonem conderent, concessit. Itaque
factum est, ut Crotoniata saluberrimam incolet et
ciuitatem, ualidissimamque fuerunt athletæ. In unius etiā
Olympiadis ludis septem uiri, qui stadio ceteros supe-
rant, Crotoniatae fuisse omnes. Iure itaque dici uisum
est, qui Crotoniatarum postremus est, is aliorum Gra-
corum primus est, uetus quoque prouerbum alterum,
Crotonem salubrius asserit. Quod inde ortum est, quia lo-
cus ipse ad salubritatem & bonas ualeitudines propter
athletarum multitudinem plurimum ferat, & pluri-
mos ad Olympia uictores habuit. Ex his Strabonis uer-
bis propalatum est in hoc loco, ubi Croto condita est, op-
pidum aliud, ac circum etiam alia oppida fuisse a Iapy-
gibus

gibus habitata. oramque hanc Iapygiam fuisse. Quippe cum alibi Strabo ipse dixerit. Post Scyllaceum Crotoniatarum fines sunt, & Iapygium terra promontoris. Et Ovidius in hoc Thurino sinu, qui & Tarentinus dicitur, Iapygis arua scribit. Hanc eadem oram Ovidius Salentinam vocatam ostendit, quippe qui Neathum flumen Salentinum appellat. Sed hac de re plura libro primo diximus. Nunc autem, quia transuersum inquit discessisse uideor, ad instinum redeundum est. Pythagoras Crotonem ab Hercule, qui iam ante Troianum excidium migravit è uita, conditam asstruit. Qui, ut Iamblicus ait, Crotoniatis dicere erat solitus eorum urbem Herculem condidisse, quo tempore per Italiam bonas agebat, cum enim a lacinio iniurijs fuisset affectus, & Crotonem opem ferentem noctu per ignorantiam, quasi esset hostis, interfecisset, pollicitus est postea circa eius monumentum urbem illi cognominem se esse conditurum, ubi immortalitatem fuisset adeptus. Idcirco debere ipsos gratiam beneficii conseruare, quod Hercules ipsis patrius esset, cui templum Augustum erectum erat. Aiebat etiam Pythagoras, dum Crotoniatarum urbs conderetur, promississe Apollinem duci conditionis se progeniem concessurum si in Italiam coloniam duxisset. Itaque liquet nempe Crotonem siue ab Hercule, siue post eius mortem a Micilo Herculis iussu ante excidium Troianum fuisse conditam, licet quidam aliter sentiant. De perenni autem loci huius salubritate calique temperis plinius etiam libro secundo iast: Cro-

tonce

tone & Locris pestilentia nunquam fuit, nec terræmotu ullo laboratum annotatum est. Inest enim natura occultum quippiam, quod ad felicitatem facit. Polibius libro x. Crotonem clarissimam urbem fuisse scribit. Cuius Remp. ut Laertius & Iamblicus ferunt, trecenti uiri administrabant. Val. Max. uero libro octauo, mille hominum, ait enim: Enixo Crotoniatarum studio a Pythagora petierant, ut Senatum eorum, qui mille hominum constabat, consilijs suis uti pateretur, opulentissimæque ciuitas tam frequenter uenerati sunt post mortem, domum eius Cereris sacrarium fecerunt, quæmque illa urbs uiguit, & dea in hominis memoria, & homo in de. ere religionis cultus est. De Remp. Crotoniatarum scripsit Aristoteles, ut tradit Athenæus. Non solum enim ora hæc a Cecimo primum, inde a Crotalo amni usque ad Ithylam flumen Crotoniatarum ditioni subiecta erat, sed non modica quoque occidentalis Calabria pars, nam Terina, ut ostendi, Crotoniatarum erat. Hæc urbem decantauerunt etiam Theocritus & Dionysius Apher poete. Ait enim ille Edilio quarto. Landoque Crotonem, pulchra ciuitas, Et orientale Lacinium, ubi quidem pugil Aegon octuaginta solus commedit panes, Illic & taurum a monte duxit capreus Vngula, & dedit Amarillidi. Super quibus uerbis eius interpres ait: excellebat Croto omnibus Italicis urbibus fortitudine, & ceteris omnibus, quæ ad felicitatem pertinent, unde proverbium tritam erat: Alia

urbes

urbes si ad Crotonem conferatur uana nihilque sunt:
Hic uero in libro de situ orbis inquit.

Mania cernuntur Metaponti, deinde Crotonque
Quam pulcher gratam præterfuit Aesarus urbem
Vltius pergens hinc templa Lacinia cernes (ionis
Amabile & delectabile oppidum bene coronati Cro-
Habitati sub Aesari gratiosi fluentis. Super quibus
uerbis Eustathius eius interpretes insit, ideo hac dixit
Dionysius, quia Crotoniata in certaminibus græcis ui-
flores coronati fuerunt, & propterea honoribus & co-
ronis patriam exornarunt. Aesarus autem dictus est
ab Aesaro uenatore, qui cum ceruam insēclaretur in
ad flumen cecidit, unde & flumini Aesari nomen man-
sit. Et Cicero lib. sec. de inuentione: Crotoniata quondā
cum florerent omnibus copiis, & in Italia imprimis
beati numerarentur, templum iuuenis, quod religiosissi-
me colebant, egregijs picturis locupletare uolebant.
Itaque Eracleotem Zeusim, qui uim longe ceteris pi-
ctoribus excellere existimabatur, magno precio conda-
tum adhibuerunt. is & ceteras tabulas complures
pinxit, quarum nonnulla pars usque ad nostram memo-
riam propter sanam religionem remansit. Et ut excellen-
tem muliebris formæ pulchritudinem muta in se ima-
go contineret, Helena se pingere simulacrum uelie di-
xit. Quod Crotoniata cum muliebre in corpore pingē-
do plurimum alijs præfari saepe acceperunt, libenter
audierunt. Putarunt enim cum siquo in genere pluri-
mum posset, in eo magnopere elaborasset egregium sibi
opus

opus illo in sano relicturum. Neque tamen eos illa opi-
ni fessit: Nam Zeusi illico quesivit ab eis quasnam
uirgines formosas haberent, illi autem statim hominē
in palestra, atque ei pueros ostēderunt multos magna
præditi dignitate (& enim quodam tempore Cro-
toniata multum omnibus corporum uiribus & dignita-
te antesteterunt, atque honestissimas in gymnico certa-
mine uictorias domum cum maxima laude reuulerūt)
cum puerorum igitur formas & corpora magno hic
opere miraretur, horum, inquit illi, sorores sunt apud
nos uirgines. Quare qua sint illæ dignitate potes ex his
sufficari. Præbe igitur mihi quæso inquit ex his uir-
ginibus formosissimas diu pingo id, quod pollicens ste-
uobis, ut mutum in simulacrum animali exemplo ue-
ritas transferatur. Tum Crotoniata publico de consi-
lio uirgines unum in locum conduxerūt, & pictori quā
uellet eligendi potestatem dederunt. Ille autem quinq;
delegit, quarum nomina multi poetæ memorie tradide-
runt, quod eius essent iudicio probata, qui uerissimum
pulchritudinis habere iudicium debuisset. Licet in Plin-
io libro xxxv. mendose legatur Zeusim hanc tabulā
in templo inæoni Lacinia ponendam Agrigentinis se-
cisse. Item Linius belli Pm. libro tertio de nobilitate
& potentia huius urbis ita scribit. Recepta Petelia po-
nus ad consentiam copias traducit, quam munus perti-
naciter defensam intra paucos dies in deditionem acce-
pit. Isdem ferme diebus & Brettiorum exercitus Cro-
tonem gracam urbem circumfediunt opulentam quon-
dam

dam armis virisque iam tam adeo multis magnisque cladibus afflicta, & omnis ætatis minus viginti milia civium superesset. Itaque urbe defensoribus vastata facile positi sunt hostes, arx tantum retenta, in qua inter tumultum capta urbs è media cade quidam effugere. Et libro quarto. Brettij fremebant, quia Rhegii ac locros, quas urbes direpturos se destinauerant, in ahas panni reliquissent. Itaque per se ipsi conscriptis armatisque inuentatis sua milibus xv. ad Crotonem oppugnandam pergunt ire, gratiam & ipsam urbem, & maritimam plurimum accessurum opibus, si in ora maris portum ac urbem manibus validam tenuissent, credentes. Ea cura agebat, quod neque non accersere, ad auxilium panni satis audebant, nequid non pro sociis egisse viderentur, & si panni rursus magis arriter pannis, quam adiutor belli fuisset, ne in libertatem Crotonis, sicut ante locrorum, frustra pugnaretur. Itaque optimum visum est ad Annibalem mitti legatos, cauerique ab eo, ut receptus Croto Brettiorum esset. Annibal cum presentium eam consultationem esse respondisset, & ad Annionem eos reiecisset, ab Annione nihil certi allatum. Neque enim diripi volebat nobilem atque opulentam urbem, & sperabat, quam Brettij oppugnaverint, nec inuare eam oppugnationem appareret, eò maius ad se deserturos. Crotonem nec consilium tantum inter populares, nec voluntas erat. Unus velut morbus inuaserat omnes italie ciuitates, ut plebs ab optimatibus dissentiret, senatus Romanis faueret, & plebs ad panni

panni retraheret, eam dissensionem in urbe per fugam traheret Brettij. Aristomachum esse principem plebs tradendo auctorem urbis, & in uasta urbe, lataque omnibus decessis moribus paritas stationes, custodiaque Senatorum ac plebis esse, quacunque custodiam homines plebs, ea parte adiunxit. Auctore ac duce per fugam Brettij corona cinxerunt urbem, acceptique a plebe primo impetu, locos omnes, prator artem, capere, arcem optimates tenebant, praparatam iam ante ad talem casum per fugam, eodem Aristomachus per fugam tanquam panni, non Brettij auctor urbis tradenda fuisset. Urbs Croto habuit murum in circuitu patentem duodecim millia passuum ante Tyrrhi aduentum in italiam. At post uastitatem eo bello factam, mixta pars dimidia habitabatur. Flumen, quod medio oppido fluxerat, extra frequentia tellis loca praterfluebat muros, procul ijs, qui inhabitabatur. Et arx Crotonis una parte eminenti mari, altera uergente in agrum, sito tantum naturali quodam munita, postea & muro cineta, qua per aduersus rupes ab Dionysio Sicilie tyranno per dolium fuerat capta. Eam tum arcem satis, ut uidebatur, tuam Crotoniarum optimates tenebant, circumfidente cum Brettij eos etiam plebe sua, postremo Brettij cum suis uiribus in expugnabilem uiderent arcem coacti necessitate Annionis auxilium implorant his conditionibus ad deditionem compellere Crotonatas conatus, ut coloniam Brettiorum eò deduci, antiquamque frequentiam eorū recipere uastam ac desertam bellis urbem paterentur.

omni um neminem prater Aristomachum mouit, morituros se affirmabant citius, quam inuixti Breltjjs in alicnos mores, ritus, leges, & mox linguam uerteretur. Aristomachus uirius quando nec suadendo ad dedicationem satis ualebat, nec sicut urbem prodiderat, locum prodende arcis inueniebat, transfugit ad Annonem. Locrenses breui possi legati cum permissu Annonis arcem intrassent, persuadent, ut traduci se in locros pateventur, nec ultima ex periri uellent. Iam hoc, ut sibi liceret, impetrauerant, & ab Annibale missis ad ipsum tum legatis, ita Crotone excessum est, deducti Crotoniata ad mare naues conscenderunt, locros omnis militum do abeunt. Armanit Croto quondam aduersus locros Leonymo duce ceterum triginta milli. hominum, ut in Saga diximus. Verum, ait Strabo, Crotoniata ex clade, quam in Saga flumina habuerunt, tanta fuit occisorum multitudo, ut non multo ulterius tempore perdurarent. Attamen Dionysio tyranno fortiter resisterunt. Nam Dionysius Sicilia tyrannus, ait Trogus Pomp. libro xx. qui a Sicilia exercitum in Italiam traiecit, bellumque grecis intulit, expugnata locris Crotonienses nix uires longo octo ex prioris belli clade resumetes aggreditur, qui fortius cum paucis, tanto exercitui eius, quam antea cum tot milibus, Locrensiu paucitati resisterunt. Tantum uirtutis paupertas aduersus insolenter diuitias habet. Tantoque insperata interdum uictoria certior est. Soli Crotoniata, ut Herodotus libro septimo, Graecia periclitanti, auxilium una nauis tulere, cui praerat Phaylus

Phaylus uir tris Pythionicus. Sunt enim Crotoniata ge nere Achai Crotoniata, ait Thimeneus, Athenaeo libro duodecimo referente, ubi sybaritas eiecerunt in luxum dilapsi sunt, ut & dux ipsorum purpurea ueste indutus, aurea corona coronatus, nec non albis calceis calceatus urbem lastraret. Quidam autem tradunt id eos egisse non ob delitias, sed propter Democrideas medicum Crotoniata. Admabant Crotoniata, ait Maximus Tyrius, oleastrum, sybaritica luxum. Imprimebant Crotoniata in numo Milonem iuuenem Leonis tergum in capite habentem perinde atque alterum Herculem, item palmam uictoriarum illius notam, & ex postico clauam itidem Herculis, & discum, & columnam, quam ipse in gymnasio Pythagore laborantem sustinuit inscriptione graeca crotoniatae aliquando signabat heros, fortasse Crotonem paleatum, siue iuuenem & ex altera facie Herculem stratum super exuias leonis seminadam cubantem cubito humi fixo, innixum, ac dextra sibi sine potulum tenentem, & supra ipsam arcem cum pharetra, quandoque loco horum clauam. Interdum signabat Herculem nudum stantem leonis exuias a capite dependente, et clauam innixum, hoc inscriptione occisa & altera. Quod fango minervam galeata. Interim aquilam tenentem palam, & ex altera parte tripodem. Quandoque effingebant Herentem & ex postico noctuam Minervam alite. Interdum signabant Apollinem, et ex altera facie Herculem infantem, & in canis cubantem duos angues manibus prementem atque obli dentem. Censendum est haud dubium

condemny ouitaz fieri.

dubium Crotoniatas in suis numismatibus cūctos Her-
culis labores sculpsisse. Interim effingebant Apollinem
& ex postico tripodem. Croto, ait Eutropius libro secū-
do, a Romanis inuaditur P. Sempromio & Appio Clau-
dio consulibus. Cornelius Ruffinus cons., ait Sex. Iulius
Frontinus Strateg. libro tertio, cum aliquanto tempore
Crotonem oppidum frustra obsedisset, quod inexpugna-
bile faciebat, assumpta in praesidia Lucanorū manus,
simulauit se capto defilare: captiuum deinde magno
premio sollicitatum misit Crotonem (tanquam ex custo-
dia effugisset) qui persuasit discessisse Romanos, id ue-
rum Crotonienses arbitrati, dimisere auxilia, deflit-
tisque propugnatoribus inopinati etiam inualidi capti
sunt. Fuit Croto colonia nobilissima Romanorum, ut Li-
uius bel. Maced. libro quarto auctor est, Deduxerunt
eam triumphum C. Octavius, L. Aemilius, C. Lectorius.
Crotoniata, ait Procopius de bello Gothico libro ter-
tio, a Totila Gothorū rege obsessi, & si ab hostibus pre-
merentur, & rerum necessarium penuria urgerentur,
tandem tamen in fide Imperij perflere, quandiu Iusti-
nianus Imperator tunc Constantinopoli agēs de hoc cer-
tior factus ipsis auxilium misit. Floruit Crotonē diu sa-
mosifanum illud amplissimumque studiū philosophiæ
Pythagoræ primum, inde uero postea Pythagoreorū,
a quibus Italicum philosophia genus nūcupatum est,
ut Laertius, & Aug. libro octauo de ciuitate Dei scri-
bunt. Atque, ait Cicero Tuscul. primo, multa seculis sic
uiguit Pythagoreorum nomen, ut nulli alij docti uide-
rentur.

rentur. Et Tuscul. quarto scribit Romanos Pythagoreorū
disciplinam amplexos fuisse. Ait enim, Quis est enim,
qui putat, cum floretet in Italia Græcia potentissimis
& maximis urbibus ea, quæ magna dicta est, in hisque
primum ipsius Pythagoræ, deinde postea Pythagoreo-
rum nomen esset, nostrorum hominum ad eorum doctis-
simas uoces aures clausas fuisse. Et in Laelio. Apud me
ualet auctoritas eorum, qui in hac terrâ fuerunt; ma-
gnamque Græciam, quæ nunc quidem deleta est, tunc
florebat, institutis, & præceptis suis eradierunt. Item
Laertius. Ad Pythagoram ex Italicis Picentes, Luca-
ni, Messapij, & Romani discipline studiorum causa pro-
ficiscentes cum eo perdiscebant. Et Constantinus Lascaris
Bizantijs eo in libro, quem ad Alfonso Arago-
num Calabriæ principem de philosophis Calabris scri-
psit, sic ait. Video per Calabros philosophos Italiam, Si-
ciliam, ac partem Græciæ nostræ illustratas fuisse. Fuit
nempe Pythagoras Italus ex Calabria, magnâ olim
Græciâ dictâ. Aristoxenus enim, & Aristarchus, &
Theopompus uetustissimi & grauiissimi auctores apud
Theodoretum, & Laertius Pythagoram Italum fuisse
testantur, sed ideo sanum dictum, quia pater eius Sami
habitauit. Constantinus etiam Lascaris dicit Timesar-
chum patrem Pythagoræ Italum græcum aurificem
fuisse. Multi uero, ut Plutarchus fert in conuicio, Py-
thagoram locensem fuisse asserbant, atque etiam eius
tempestate huiusce rei constans erat opinio. Diuus au-
tem Thomas Aquinas in primum Meth. Arist. Pytha-
goram

goram Calabrum ex Samo Calabriae urbe fuisse astruit. Equidem samum urbem in Calabria a Samis conditam fuisse mirum videri non debet, cum, ut saepe dixi, pleraque loca in Calabria fuisse isdem appellata nominibus, quibus & orientalis Gracia loca, ut Tempa, Pandosia, Mileus, Scyllium, Locrus, Amphissa, Melissa, Thebe, Thuria urbes, Acheron, Butrothus, Crathis, Sybarris amnes. Quo autem tempore Pythagoras floruerit, uaria quoque est scriptorum opinio. Cicero enim & Livius ipsam longe post Numam fuisse scribunt, Epicarmus autem comicus vetustissimus, & Pythagora discipulus particeps apud Plutarchum, Numam, qui anno tertio xvi. Olympiadis in regnum fuit constitutus, Pythagora philosophi auditorem fuisse tradit. Id ipsam asseuerat diuus Hieronymus, qui aduersus Iovinianum scribens, ad Romamque apostrophans inquit. Adhuc sub regibus, & sub Numae Pompilio facilius maiores tui Pythagorae continentiam, quam sub consulibus Epicuri luxuriam susceperant. Id idem astruit Ovidius antiquitatis non nescius. Qui libro tertio de Ponto ait. Praemia nec Chiron ab Achille talia cepit Pythagoraeque seruit non nocuisse Numam. Et Fast. libro tertio.

Primus oliviferis Romam deductus ab armis
Pompilius menses sensit abesse duos
Sive hoc a Samio doctus, qui posset nasci
Nos putet. Et Met. libro xv.
Desinat imperio clarum praenuncia veri

Fama

Numa Numam, non ille satis cognosce Sabina
Civis habet ritus, animo maiora capaci
Concipit, & quae sit rerum natura requirit
Huius amor curae patriae, curibusque relictis
Fecit, ut Herculei penetraret ad hospitii urbem
Grata quis Italicis auctor posuisset in oris
Maenia quareni, sic è Senioribus unus
Retulit indigetis, veteris non instius aui
Et post pauca enumeratis aliquot quae Numa a Pythagora didicit, subdit.

Talibus atque alijs instructo pectore distis
In patriam remeasse seruit, utroque petitiom
Accipisse Numam populi latiales habenas
Cominge, qui felix nympha, duriusque camenia
Sacrificos docuit ritus, quicquidque feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Plutarchus multis rationibus & comestris Numam
Pythagora philosophi alumnum fuisse asseuerat, & ob
sapientiam & eruditionem Pythagoricam, quam habuit Numa, & ob faustum exteriorem, & cultum eodem
Pythagora instituto Numam sumpsisse. Item taciturnitatem, & mysterium, & quae de deorum simulacris instituit, sacraque ritum, & similitudinem a Pythagora sumpsit, & uni filiorum suorum Numa Mamercum nonnisi indidit propter Pythagorae filium appellatum Mamercum, & ab hoc Aemiliorum familiam nominatam fuisse seruit. Iamvero Cassius Hemina, & C. Piso. Apud Plinium lib. xii. in arca Numae septem, suis,

finē, ut Antias nult, duodecim libros de iure pontificio, & totidem grecos de disciplina sapientie inuentos fuisse ferunt. In quibus nulla scripta erant, nisi philoſophia Pythagorice, & a Q. Petilio pratore combuſtos, quia philoſophia ſcripta erant. Quæ ait Plinius, & Liſius libro xl. & Val. Max. libro primo ad ſoluendam religionem, utique de pluritate deorum, uidebantur. Quæ quam enim in latio latinarum, ac grecarum literarum ſtudia (in ſabinis quidem literarum ſtudia tum nulla erant) ut in libris pro lingua latina oſtendi, ut temporibus illis, eſſent, nuſquam tamen legitur in eo Numæ tempore quenquam præſtantiffimum philoſophum floruiſſe, a quo ille philoſophiæ præcepta didicerit. Qui, ait Liuius libro primo, conſultiſſimus uir fuit, ut illa quiſquam ætate poterat omnis diuini atque humani iuris. Et Ouid. Met. lib. xxv. de eo ait. Mente deos adiit, & quæ natura negabat, uſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit. Et ſi Liuius fieri nequaquam potuiſſe dicat Numam & Sabinis per tot diſſonias linguas (erant enim tum in Italia, ut in libris pro lingua latina oſtendi, tot lingue quot regiones) Crotonem penetrare: quæ ſi Pythagoras & Plato, & alij non in Aegyptum penetrarunt. Immo uero perſuade fuit Numæ adire Crotonem. Nam cum in latio grecarum literarum ſtudia iſtius multis locis eſſent, potuit grecam linguam edicere, atque eius commercio ſe in Calabriam recipere: præſertim quod plerique campanorum, picecentum, Lucanorum, & Meſapiorum græca lingue, noſebant operam,

operam, & Romani nonnulli, ut oſtendi, ſe ad Pythagoram contulere. Pythagoras, ait Laertius, primus amicorum omnia communia dixit, amicitiamque equalitatem. Eius diſcipuli facultates omnes in uiam deponent, communesque faciebant. Quinquennium item totum ſilebant, ſolum quæ dicerentur, audientes, ac donec probarentur nunquam Pythagoram uidentes. Hinc tã ad domum ipſius aſpectumque admittebatur, unde adagium ortum erat, ait Suidas, taciturnior pythagoreis. Sed de ſilentio Pythagoræ, & de recipiendis inſtitutis diſcipulis plura Gellius libro primo. Fertur diſcipulos admonere ſolitus, ut iſta quotidie, cum domum ingrederentur, dicerent. Vt uiam exiidi? quid feci? quid ex his, quæ ſacere debui, omiſi? Item mala operatus dole bonæ latere. Imperare aſſueſce his, tibi primæ, ſomno, luxuriaque, & ira. Super ianuam Academia lapideum habebat propria manu inſcriptum. Qui neſcit id, quod eam ſcire oportet, brutus eſt inter bruta, qui non ſcit plura ſibi opus eſt, homo eſt inter bruta, qui ſcit omne, quod ſciri poteſt, deus eſt inter homines. Hunc lapidem M. Aurelius Imperator habebat. Monuit ſententiam Crotoniatam, ut niſarum templum extruerent, quo præſentem concordiam conſeruarent. Earum enim chorus conſonantiam, concentum, rhythmum, ceteraque, quæ concordiam efficiunt, complectitur, neſaturque circa pulcherrimas contemplationes. Quod templum Crotoniatæ fecerunt, & pelliceæ, quas habere gentile ipſis erat, dimiſerunt, rogantque, ut ſeparatim & ad filios

filios suos in Pytheo, & ad uxores in Iamoni templo
 verba faceret. Siquidem Crotoniensibus, ait Trogas Pō
 peus libro uigesimo, post aduersam ad sagram pugnam
 nulla uirtutis exercitatio, nulla armorum cura fuit. Ode
 rant enim, quae infelicitur sumptuerant, mut assentque ui
 tam luxuria, ni Pythagoras philosophus fuisset, qui eos
 in luxuriam lapsos auctoritate sua ad usum frugalita
 tis reuocaret. Laudabat quotidie uirtutem, & uitia lu
 xuriae contemnebat, casusque ciuitatum hac peste per
 ditatum enumerabat. Tuncumque studium ad frugali
 tatem multitudinis pronocauit, ut aliquos ex his luxu
 riosos in optimam frugem conuersos fuisse incredibile
 uideretur. Matronarum quoque separatam a uiris do
 ctrinam, & puerorum a paruulis frequenter habuit.
 Docebat nunc has pudicitiam & obsequia in uiros,
 nunc illos modestiam & literarum studium. Inter haec
 uelut genitricem uirtutum frugalitatem omnibus inge
 rebat. Consequentisque assiduitate disputationum erat,
 ut matrone auratas uestes, ceteraque dignitatis siue
 ornamenta uelut instrumenta luxuriae deponerent, ea
 que omnia delatam Iamoni adem ipsi dea consecra
 rent, praefrensque uera ornamenta matronarum pud
 citiam non uestes esse, inuentum quoque quantum
 profligatum sit, uicti seminarum contumaces animi ma
 nifestant. Interrogatus quod Deo simile facerent homi
 nes, respondit, cum ueritatem exercent. Item interroga
 tus, ait Stobaeus in libro de patria, quomodo oporteat
 se gerere erga patriam ingratam, ut erga matrem re
 spondit.

spondit. Dixit quoque, eodē Stobaeo in libro de rep. refe
 rente, primum luxuriam ciuitates ingredi, deinde satu
 ritatem, postea contumeliam, postremo exilium. Cum
 iuuenibus quibusdam, ait diuus Basilus in libro de in
 stituenda ratione studiorum, uino, fectis, saluque per ci
 uitatem lasciuientibus Pythagoras obuiaret, dixisse di
 citur ei, qui modos tibia faciebat, ut mutata armonia
 dorum personaret. Quod ubi factum est baccantes il
 los adeo resipuisse ferunt, ut fecta abiicerent, & rubore
 uultus uerecundiam confessi domum abirent. Cicero in
 libro de senectute Pythagoram principem philosopho
 rum uocat. Et rursus ait: Vt et Pythagoras inuictu Im
 peratoris, id est dei, de praesidio & ratione uitae decede
 re. Et rursus. Audiebam Pythagoram pythagoreosque
 incolas penes nostros, qui essent Italici generis philoso
 phi quondam nominati, nauquam dubitasse, quin ex u
 niuersa mente diuinā delibatos animos haberemus. Py
 thagoras, ait Laertius, primus philosophiam, seque phi
 losophum appellasse: quod ipsum Cicero assenerant, ita
 Tus libro quarto refert. Pythagorā, ut scribit auditor
 Platonis pōticens Heracles uir doctus imprimis, Phi
 liumsem ferunt uenisse, cumque cum Leonte principe
 Philiafiorum doctē & copiose differuisset quodam, cu
 ius ingenium & eloquentiam cum admiratus esset Leō,
 quaeuisset ex qua maxime arte consideret, at illum ar
 tem quidem se scire nullam, sed esse philosophum, admi
 ratum leontem nouitate nominis quaeuisset, quinam es
 sent philosophi, & quid inter eos & reliquos interes
 set,

set, Pythagoram autem similem sibi uideri uitam hominum & mercatum eum, qui haberetur maximo ludum apparatu totius Græcia celebritate. Nam ut illic alij corporibus exercitatis gloriam & nobilitatem coram peterent, alij emendi aut uendendi questu & lucro ducerentur, esset autem quoddam genus hominum, idque uel maxime ingenuum, qui nec plausum, nec lucrum quererent, sed uisendi causa uenirent, studioseque perspicerent quid ageretur, & quomodo. Ita nos quasi in mercatus quadam celebritate ex urbe aliqua sic in hanc uitam ex alia uita & natura profectos, alios gloria seruire, alios pecunie, raros esse quosdam, qui ceteris omnibus pro nihilo habitis rerum naturam studiose intuerentur, hos se appellare sapientie studiosos, id est enim philosophos, & ut illic liberalissimum esset spectare nihil sibi acquirentes, sic in uita longa omnibus studiis contemplationem rerum cognitionemque præstare. Nec uero Pythagoras nominis solum inuentor, sed rerum etiam ipsarum ampliator fuit. Qui cum post hunc publicum sermonem in Italiâ uenisset, exornauit eam gratiam, quæ magna dicta est, & priuatis & publice præstantissimis institutis & artibus. Pythagoricis, ait idem libro primo de diuin. interdictionem putatur ne faba uescerentur, quod habeat inflationem magnam in cibo, tranquillitati mentis querenti uera contrarius. Et libro secundo: Fabam quidem pythagorici utique abstinerent, quasi uero eo cibo mens non uenter infletur. Tebatur pythagoras, ut Nicolaus Alexandrinus ait

ait. contra omnia, quæ in stomacho dolent antidoto, quoniam multos ab hoc uitio liberauit, & illud experientia dilectis communicauit. Recipe Iridos drach. xviii. & strup. duos: geatizæ drach. v. zingiberis drach. iiii. et simm. melanopiperis drach. iiii: mellis quod sufficit. Datur in modum nactis, febricitantibus cum tepida. Scripsit pythagoras, ut Laertius tradit, tria uolumina, de institutione, de ciuilitate, & de natura. Moritur, ait idem, in domo Milonis, in qua cum sacys confederat, quam quidam ex his, quos ille admittere noluerat, per inuidiam incendit. Et Romani statuam erexerunt, ut Plutarchus scribit in Numâ, qui sic ait. Romanis aliquando reddito oraculo de illius erigenda apud se statua, qui prudensissimus graecorum & fortissimus extitisset, duas in foro æneas imagines statuisse Alcibiadis alteram, alteram uero pythagora. Et Plinius libro xxxiii: Romanis statuam pythagora in cornibus comitij positam dicunt. Apollinis pythij iussu, & itaque donec Silla dictator ibi curiam fecit. Ex schola pythagora, ait Lamellior, prodire prope innumeri eruditi ac sapientes uiri. Duxit pythagoras, ut Laertius & Suidas ferunt, uxorem Theano Brontini Crotoniata filiam, quæ docta ac sapiens fuit, philosopha & poëtrix. Ex qua suscepit Theangem, & Mamercum, & tres filias Aryan, siue alyam, Arignotim, siue Erigonem, quæ doctæ fuerunt, quarum, ait Constantinus laſcaris, extant epistolæ: & Damon siue Dameam, quæ etiam longe docta fuit. Scripsit Theano, ut Suidas, & Plotinus tradunt, commentaria

metaria philosophica, Apophthegmata, et poemata quodam heroico carmine, ac mortuo pythagora scholas cum Thelauge & Mamercio filiis regendas suscepit. Hæc philosophiæ sectatrix multa pulchra ac scitu digna de pueris educandis scribit ad Eubolam. At enim. Audio te pueros delicate educare, sed certe optimæ genti eis est liberis non deliciose & licenter nutrire, sed moderate ac sobrie. Animaduerte obsecro ne non diligentis sed adulantis opus agas. Siquidem voluptuosa educatio pueros assentatores reddit. Quid suauis iuuenibus domestica voluptas? Oportet equidem pueroꝝ educatione carere peruersitate. Natura autem peruersitas est cum pueri animo fuerint voluptarij, corpore uero delicati ac molles, laboresque omnes effugerint, ac molliores euaserint. Oportet autem cum educantur exercere eos ne terribilia metuant, sine cum affligi, sine cum laborare opus fuerit, ne turpium affectuum serui redantur. Nam ob voluptates gulosi efficiuntur, & ob desidia labores effugiunt. Debent pueri res honestas sumopere complecti, abstinere a uitijs, & perseverare, in uirtutibus. Cauenda est pueris ciborum sacietas, & superuoluptas, & superflua licentia ludorum. Neque permittendi sunt ut intemperato & impudenter in ludis se se exercent, neque ut omnia dicant, aut agant. Neque metuas si interim plorent, neque lateris & ridcas cum nutricem pulsauerint, aut tibi maledixerint. Neque in æstate frigus, aut in hyeme calorem superdites, aut multas delicias, quibus imopes pueri omni-

no carent. Qui quidem facilius educantur, & crescant nihilominus, ac longè meliores efficiuntur. Tu uero uulgi Sardanapali progeniem educas pueros, maria naturam uoluptatibus effeminis. Qui denique satiet aliquis puero, qui nisi celeriter comedat, plorat, & si comederit, delectabilia obsonia querit? Quod si æstus senserit, debilitatur, si frigus, concidit, si obiurgatur, reluctatur. Et nisi ei ad uoluptatem res administrabuntur, tristatur, & si non præmansum in os inseratur, ægre fert. & ad uoluptatem prauo ocio nititur, ac mollior et effeminatior circumagitur. Studiose autem cum scias quod pueri deliciae dum pubescunt in uiros mancipia redentur, huiusmodi uoluptates auferas, & educationem auferam, non delicatam adhibeas: ac permittas eos famem, sitim, frigus, æstus, & erubescitiam pati & ab æqualibus, & a præceptoribus. Sic enim & exercentur animo impigro, & corpore adoleſcunt. Labores enim quadam corroboramenta sunt pueris ad uirtutem, quibus imbuti, quod satis sit, uirtutis colorem apprehendant. Vide igitur ne quemadmodum uites male culta fructum non afferunt, ita propter delicias pueri petulantia, & mulierum nugæ uicinia malitiam gignunt. Hæc, ait Stobæus in nuptialibus, Pythagore dogmatum studiosa cuidam interroganti quomodo celebris euassisset, respondit, conticens telam, & mecum curans coniugium, item querenti quod officium esset matronæ, respondit, uiro suo placere. Rogata etiam, ait Laertius, quando mulier a uiro munda sit, ad Ceresisque sacrarium ueniret, respondit,

respondit, a suo quaque continuo, ab alieno nunquam. Ei vero, quæ ad virum pergeret, in mandatis dabat, uti cum veste & mercedem poneret, exurgensque de-
 nuo cum ipsa illam una resumeret. Rogata quanam hæc, inquit, per quæ mulier nocet. Hæc, ait Plutarchus in nuptialibus, vestem induens brachium nudavit, cū qui-
 dam dixisset, o pulchrum gubium, at non publicum in-
 quit. Hæc, ait Clemens Alexandrinus Strom. primo, ex mulieribus prima philosophiam, & Apophtegma-
 ta scripsit, dixitque. Effet reuera pulchris vita conui-
 vium us, qui se seclerate gesserunt, deinde moriuntur, si non esset anima immortalis, mors esset lucrum. Bron-
 tinus autem Theano pater, ait Iamblicus, scripsit de mente, & cogitatu, & alia. Thelanges sine Teages, py-
 thagora, & Theano filius philosophus eximus fuit, et patri in philosophia successit, ut ait Laertius, & scho-
 las cum matre & fratre Mamercio regendas suscepit. Fuit & mathematicus, ut ait Suidas, scripsit de nume-
 ro quaternario libros quatuor innuens quatuor esse ele-
 menta, siue, ut alij, profundum, silentium, mentem, & ætherum. Pro quo Aegyptij, ait Lascaris, ipsum deum ha-
 bebant. Hanc plurimj & Empedocles Agrigentinus audierunt, cui Plato librum de sapientia titulum fecit, Teages. Mamercus quaque cognomento Aemilios py-
 thagora filius non modo philosophus doctus fuit, sed vi-
 tia etiam præditus humanitate, a quo Romanorum Aemilia gens cognomen sumpsit, & au. Sex. Pomp. scri-
 bit, qui ait. Aemiliam gentem appellatā dicunt a Ma-
 mero

merito pythagora philosophi filio, cui propter unicam
 humanitatem cognomen fuit Aemilios. Item Plutar-
 chus in Paulo Aemilio ait. Aemiliorum familiam in
 urbe Roma patritiam sanē atque vetustam fuisse pluri-
 mi tradunt, quod vero primus, qui nomen ei familia re-
 liquit, Marcus Aemilius propter sermonis lepiditatē,
 quam Aemiliam Græci vocant, appellatus pythagora
 philosophi puer fuerit, nonnulli ex his tradunt, qui do-
 ctrinam Numæ Pompilij regis in pythagoram aulo-
 rem referunt. Mamercus, ut dixi, cum Thelange fratre,
 & matre scholas rexit. Iamblicus autem tradit pytha-
 gora in discipulis successorem fuisse Aristotem Croto-
 natam Demophontu filium, et ante pythagora vixit
 septem generationibus, post hunc Mamercum, huic suc-
 cessit Antigoras, inde Gartydas. Damæa pythagora &
 Theano filia philosophicæ sectatrix admodum erudita
 fuit. Quæ ingenium in exponendis paternis sententia-
 rum involucribus exercebat. Fuit summa prædica castita-
 te. De qua Hieronymus adversus Iovinianum ait. Ti-
 mus scribit pythagora filiam virginem choro virgi-
 num præfuisse, & castitatis eas instituisse doctrinis.
 Habuit filiam Biscalam, ait Lascaris, eruditam. Fuerunt
 pythagora discipuli Crotoniæ philosophi docti, ait Iā-
 blicus, Ageas, Agylus, Antimædon, Arignotis, Ae-
 gon, Roybius, Bulgaras, Bryas, Cleostenes, Calciphon,
 Cleophon, Damodes, Dymas Diomæa mulier, Epifylus,
 Eratus, Enandrus, Gartydas, Ipposistratus, Ippositenes,
 Itaneus, Leophron, Myllias, Menon, Milo, Epphantus,

Onatus, Philolaus, phiciadas, Rodippus, Silius, Timi-
cha uxor Myllie, Philis filia Theophris, Mea uxor Mi-
lonis, & Neocles. Ergo nouē mulieres Crotoniatae, pra-
ter ceteras, doctrina excellere. Porro opinandum est
per ea tempora omnes propē Crotoniatae & mares et
feminas in gracas literas ac philosophia, aliisque di-
sciplinarū studiis incumbuisse, etsi non omnes in ipsis a-
deo profecerint, excelluerintque doctrinā. Ita & Lo-
crenses & Rheginos, reliquosque calabros, ut olim Ro-
ma in reliquoue latio in latinis literis facilitatum est.
Philolaus pythagorae discipulus, praeceptor platonis,
& Archimedes fuit, incluti Cicero libro tertio de Orat. insi-
neat. ait enim. Pythagoreus ille Lysias Thebaum E-
paminondam haud scio an summum virum unum om-
nis Graeciae? Aut Xenophon Agesilaum, aut philolaus
Architam Tarentinum, aut ipse pythagoras totam il-
lam ueterem Italiam Graeciam, quae quondam magna uo-
citata est, doctrinis omnibus expoliuit atque instituit:
Plato, ut Hermippus apud Laertium & Plutarchum
in Platone ferunt, tres philolai libros pythagorae se-
ste emit ab eius consanguineis argenti minis Alexan-
drinis quadraginta, siue, ut alij centum, siue, ut Gellius
deceum millibus denarium mercatus est. Quam argen-
ti summam a Dionysio tyranno accepit, ex quibus li-
bris Plato, plura in suam Thimela transcripsit. Quos
tanto studio lectitabat, ut ad eius desinitu capra sint
reperiti. Opinatur philolaus omnia armonia, ac necessi-
tate fieri. Terram iuxta primum circulum moueri di-
cit.

primum de natura rerum scripsit, Quorum est
in tu mundo natura coacta est ex infinitis ac fi-
nitudinibus totus, & quae sunt in ipso omnia. Hic
mutatem asserit, quare Asbenagoras ad Antoni-
as uersis scribens, unum Deum esse ex Philolai scri-
psit. Hic, ut Plutarchus scribit, mundi corru-
m bifariam esse dixit, cum ex caelo ignis defluxu,
& aqua lunari uertigine ex aere effusa. Horum
sufficientia mundi esse alimoniam. Dicebat etiam,
ut Plutarchus de placitis philosophorum libro secun-
do, & Galenus in libro de historia philosophica tradit,
solum nunc modo perlucens accipere ab igne caelesti
splendorem, acceptumque ad nos transmittere, & tan-
quam percolare, adeo caelestem ignem soli assimilem es-
se, & quo prodire solem, & simile quid speculi, tertiūque
in speculo lucem ad nos per reflexionem dissipari.
Hanc enim nos solem uocare, quasi imaginis imaginē.
Dicebat etiam, ut iidem ferunt, moueri circa ignem per
obliquum circulum, eomodo, quo sol, & luna, ignem ne-
c in medio statuit, quem totius naturae focum ac medi-
tullum censeret. Supra quem terram, huius nostra contra-
ritum, & inde terram collocat, quam ex opposito sitam
illi dicit, & circa eam ferri, Quamobrem eos, qui illic
sunt, a nobis uideri nō posse. Hic, ut Marcus Varro in
libro primo auctor est, multas res organicas & gono-
mias numero naturalibusque rationibus inuentas at-
que explicatas posteris reliquit. Item numerus est, in-
quit, imperiosa quaedam & ex se progenita sempiter-

ne mund. morum perseverantia continentia. Proclus ait: Plato multas admirabilesque de Deis sententias per mathematicas formas nos edocet, pythagoricorumque phialis utens uelaminibus sacram divinariam, scientiarum tegit disciplinam. Talis enim est & universus sacer divinusque sermo Philolai in Bacchis, totusque modus enarrationis pythagore de dijs. Iure Philolaus trianguli angulum duos quatuor consecravit, ac iuxta tertium angulum ipsorum unionem colligit. Hic omnia ad celestem armoniam, coactionemque natura retulit. Dicere quo solebat, cum in sacrum perveneris ne spectes a tergo. Hic, ait Suidas, suspicionem maxime omnibus cauendam monet. Esi enim inquit, nihil committis, sed tantum uidearis, ius felix es. Eum Crotoniata, tyrannidis suspitione insulere, ut Laertius prodit. Fuit et Alcmaeon Crotoniata Pyrrhi filius pythagore alumnus philosophus & medicus excellens cognomento phiscus (maxime enim uisuerunt Crotoniata medicum) qui, ait Laertius, plurimum in medicina versatus est, deque ea complura conscripsit, plerumque de natura disputat, dicens multas rerum humanarum causas. Videtur autem primus de naturae ratione scripsisse, ut Phavorinus in omnimoda tradit historia. Lunamque hanc sempiternam habere naturam. Quod autem Pyrrhi filius fuerit testatur ipse in principio sui operis sic. Alcmaeon Crotoniata haec ait Pyrrhi filius Erosino, & Leoni, & Bathyllo de inuisibilibus rebus. Manifestam quidem scientiam habent dii, quantum uero con-

scire

quod hominibus licet, & qua sequuntur. Hic, ait proclus, primus rerum naturam luseris explicavit. Animam uero immortalem dixit, moueri que perpetuo instar solis. Iulius meminit Cicero libro primo de natura Deorum. Alcmaeon inquit, qui soli & lunae, reliquisque syderibus, annisque praeterea diuinitatem dedit, non sensit se se mortalibus rebus immortalitate dare. Et Themistius libro primo de anima. Alcmaeon Crotoniata ille, qui cognomento phiscus dicebatur, animam, inquit, immortalē esse oportet ratione ea quia semper agitur, eoque simillima rebus immortalibus uideatur, moueri enim & reliqua immortalia incessabili agnitu. Et Aristi libro primo de anima. Alcmaeon dicit animam esse immortalem propter hoc quod assimilatur immortalibus. Et libro septimo de historia animalium. Alcmaeon Crotoniata ait, mas primum semen genitale magna ex parte incipit ferre, anno per alto bis septimo, simul etiam pubescere incipit eodem tempore, ut stirpes semen laturas primum florere. Et Galenus in libro de historia philosophica & Plutarchus in libro de placitis philosophorum dicunt, Alcmaeon stellas uagas ex aduerso fixis incedere dicit, hoc est ab occasu in orientem. Audicium autem fieri, quod aures intus uacua sint, natus autem omnia resonare quoties in ipsa uox aliqua feratur. Olfatum autem in cerebro praecipuam animae partem constituit, atque ipsam odores inter respirandum attrahere percipere, Gustum uero cum humiditate & temperato calore cum mollitie sapores intescere lin-

Y 4 quam.

quam. Somnum autē sanguinis recessit in uenas ipsius
confluxui deputatas fieri. Mortem uero si prorsus om-
nis illuc abscedat, quia frigidum corpus ita nimis red-
ditur. Expergiscit autem nos sanguinis eiusdem reddi-
tu. At sanitatem constare credit ex aequalitate caloris
& siccitatis, frigoris & humiditatis, item dulcedinis,
& amaritudinis, & id genus alijs. Morbos autem exci-
tari quoties istorum unum aliquod ceteris dominetur.
Singulorum namque excessus societatem dissoluit, atq;
ita morbum fieri. Dicit, etiam Alcmaeon ipse, ut Pla-
tarchus scribit, mulini generis mares, quidem steriles
propter genitura tenuitatem, item seminis frigiditatem,
feminas uero propter uulnam non deliscentem, item non
se laxantem. Hic primus excitationem agredi ausus est.
Primusque fabulas adinuenit, ut Isidorus etymologia
rum libro tradit, ubi sic ait. Fabulae ideo sunt intro-
ductae ut fictio mutiorum animalium inter se colloquio, ima-
go quadam uita hominum noscitur. Has primus in-
uenisse traditur Alcmaeon Crotoniensis, appellanturq;
Esopicae, quia in apud Phrygiam in hac re polluit. Scri-
psi lingua doricā, ait Suidas. Fuit & Neocles Croto-
niata philosophus & medicus illusterris, cuius meminit
Athenaeus. Hic, ait Elianus de historia animalium li-
bro octauo, dicit rubetas duo iec ora habere, alterum
quidem occidere, alterum alteri aduersantem salutem
asserre. Fuit & Asto, sine Alcon Crotoniata philoso-
phus celebris pythagora auditor, quā Laertio lib. octa-
uo prodente, complura scripsit, sed Pythagora inscri-
buntur.

buntur. Fuit & Ecphantis Crotoniata pythagora
discipulus, qui scripsit de regno. De quo Stobaeus in ad-
monitionibus de regno meminit, & haec eius dicta po-
nit. Quod unius cuiusque animalis natura ad mundum
& eius partes accomodata sit, multis mihi uidetur ar-
gumentis constare. Sic enim consentiens, convexaque
singulorum natura optimam simul & necessariam se-
quitur seriem, quae ex motu uniuersi constituta, ut com-
munem rerum omnium ornatum, ita singulorum quo-
que officio durationem conseruat. Quare mundus etiā
appellatur, & perfectissimus est animalium. In parti-
bus uero eius, quae multae sunt, & diuersae natura, id ani-
mal primas tenet, quod plus diuinitatis continet. Qua-
re inter caelestia quidem, quae immortalis Dei natura
participant, & primario maximeque sequentur, pla-
netae stelle saluantur. In regione uero infra lunam,
ubi corporum motus est reclusus, demonis natura uer-
satur. Ceterum in terra & apud nos optimus quidem
natura est homo, diuinissimus, autem rex, & meliori co-
ditione inter ceteros affluens, similis quidem corpore
reliquis, utpotē ex eadem materia natus, ab optimo
quidem artifice productus, qui fabricauit eum, archet-
ypum imitatus seipsum. Quocirca rex unicus et excel-
lens quoddam opus est, imo unago illius regis creatori
suo semper similis, a subditis uero in regno tanquā
lumine conspicuo. Examinatur enim & probatur di-
gnitas regis non secus quam auum princeps aquila ob-
uersis soli oculis. Eadem est ratio de regno, ut quod di-
uinum

num sit & propter nimiam claritatem oculos obtundat omnibus præterquam legitimis. Et enim multi splēdores oculis obuersiones, atque uertigines arguunt spuriōs, qui ascenderunt tanquam in altitudinem insolentē. Illis uero, qui, ut par est, propter naturæ similitudinem regni cæcūm aduocant, habitari potest, & usum sui commodum præbere. Est igitur regnum res sincera, incorrupta & propter excellentiam diuinissima, atque hominī difficilis accessu. Oportet autem illum, qui suscipit regnum purissimum, & lucidissimum naturæ esse, ne quod clarissimum eius est, obscuri suis maculis, quæ admodum nonnulli sanctissima loca inquinauerunt, & execrabiles quidem eos, quibus obuiam facti sunt. Rex igitur naturam habeat minime pollutam, & quanto reliquis diuinior sit, agnoscat, ac cetera, quibus decenter instructus tum seipso, tum subditis optime uti poterit. Ceteri quidem homines a uitis suis sanctissime purgantur, si principibus suis similes euadant, siue legem principem, siue regem habuerint. Principes uero, qui non habent quod naturæ suæ præstantius imitentur, illi non longius abire debent, sed statim a Deo uti iussu petere. Nam neque mundum aliquis quesierit, in ipso agens, & pars eius existens, neque is, qui alijs imperat, illum ignorare debet, a quo ipse regitur. Maximū autem hoc ornamentum est, quod nihil non gubernatū non inueniatur. Oportet principem etiam moribus imperium docere. Sic enim statim imperij pulchritudo elucescit. Qui Dei uirtutem imitatur, et ei charus est, quē

emulatus

emulatus fuerit, & amplius subditis. Nullū enim Deo harum homines odio prosequantur. Nam neque sydera, neque uniuersus mundus Deum odit. nam si autem suum odissent, non utique ei parerent: Sed quod bene imperat, id in causa est, ut subiecta bene regantur, & parent. Equidem existimo terrenū regem nullius uirtutis expertem esse debere, quæ celestis ille præditus est. Sed ut ipsa res est peregrina & admiratione digna, ut potē celestis ad hominē profecta, ita nimirum & uirtutes ipsius Dei opera existimanda sunt, diuino beneficio ei accessisse. Quod si rem a principio consideres, uerum esse, quod dico, intelliges. Per communionē enim omnium primam & maxime necessariam hominum genera terrestris rex conciliat. Similiter facit ille, qui cuncta in uniuerso gubernat. Nihil etenim, si tollis amicitiam & communionem consistere potest, quod etiam in ciuitatibus ita se habet, si familiarem societatem abstergeris. & si multo inferior sit, quam diuina naturæ regia, quæ nihil huiusmodi sibi desiderant, ut potē per se illa uirtutis: sed alijs indigentibus suppetit: & communi utilitati consulunt. Amicitia autem ciuitatis cōmuniuē mutuo finem spectans, ipsis uniuersi concordia imitatur. Porro citra constitutionem magistratuum nulla ciuitas habitari possit. Requiritur autem ad illam constitutionem leges, ciuils gubernatio, subditi & præfecti, si per se conseruanda sit. Hæc sequitur commune bonum, concinnus quidam status, & multitudinis consensus cum persuasionē concordie. Ille, qui imperat

rat iuxta virtutem nominatur rex atque est eadem amicitia consensuque subditis coniunctus, qua Deus mudo & in ipsis contentis iungitur. Ceterum oportet omnem benevolentiam institui, primum a rege in subditos, deinde vicissim a subditis erga regem, qualis mirum patris erga filium, pastoris erga gregem, & legis adversus nitentes ipsa, una eademque virtus cum ceteris imperat tum nitae propria moderatur. Nullus autem ad vitam sibi propter inopiam alterius ministerium accersat, quod ipse sibi secundum naturam satis ministrare pote sit. Quamvis enim omnium sit communio, nihilominus quisque per se suis contentus vivet. Videtur etenim is, qui rebus suis contentus est nullo alio ad vitam transigendam opus habiturus. Quod si vitam altissimam degere oporteat, liquet quod etiam si alia quaequam ei accesserint, nihilominus tamen statu suo contentus manebit. Nam & amicos habebit suae virtutis gratia, quibus cum agens non alia virtute eis utetur, quam illa qua reliquam suam instituit vitam. Necesse est enim, ut cetera omnia hanc virtutem sequantur, cum nihil ipsa praestantius ei adiungi possit. Deus hanc citra famulorum & ministrorum operam, neque imperans cuiquam, neque coronans aut preconis voce celebrans obediens, aut ignominia notans immoderatos, ipse solus tantam imperii molem gubernat. Sed praebens seipsum imitatione dignum, omnibus desiderium & emulationem inicit naturae suae. Est autem bonus ipse, atque hoc solum opus agit, idque facile. Qui vero imitatur

tur ipsam hoc studio melius omnia peragunt, & plus assimilatio singulis sufficit. Non enim alia virtus est, quae Deo accepta facit, & alia quae ipsum imitatur. Ceterum rex terrenus apud nos cur non similiter se suisque contentus, & in statu suo absolutus sit? Assimilabit enim se ipsum uni tantum optimo, & omnes alios sibi undecunque similes fieri studebit. Quod si vis & necessitas cogat subditos, singuli proutiudinem imitandi remittere solent. Non enim fieri potest ut absque benevolentia alterum alteri simile evadat, quae imprimis obliterat timor. Vtiam humanum ingenium nulla persuasionem opus habere. Est enim persuasio terrena gravitatis vestigia, qua mortale animal participat. Nam persuasiores est, vicina necessitati, ut quae ea perficere sua opera conetur, quae necessitatem declinavit. Atque sponte naturae honestum amplectuntur, nulla persuasionis reverentia monetur, nec enim timeant necessitatem. Posset autem solus rex in hominis animo etiam hoc bonum efficere, ut quod melius est imitando, decorum sequeretur. Illos vero, qui tanquam ebrietate corrupti sunt, & propter malam educationem melioris oblivionem inciderint, oratio adhibita resiliunt, laborantes sanat, eiectione oblivione pravitatis vitio ipsis innata memoriam inserit. Ex qua persuasio dicta nascitur, quae licet malis orta, boni tamen aliquid producit terram inhabitantibus, in qua quod vitio naturae deest propter eius imbecillitatem, oratio inter homines usurpata refertur, atque explet. Et rursus. Re-

vera rex eris, qui sacram & diuinam habuerit animi meditationem, hac enim imbutus persuasusque bonorum auctor erit omnium, mali uero nullius. Quinciam quod futurus sit iustus utpote ad communis audii proptus, cuius constat, communicatio enim in equalitate, & eius distributione sita est. Antecedit iustitia, communicatio participat. Nam fieri nequit, ut iniustus equaliter distribuatur aut ut non sit ad communicandum proptus qui distribuit ex aequo. Continentem uero esse illi, qui contentus sit suo statu, quis negauerit? Sumptuositas enim incontinentie parens est, incontinentia contumelia, unde pleraque hominum mala enascuntur. Virtus autem, qua suis rebus contentos facit, sumptuositatem, & quae sequuntur eam, haudquaquam probat. Sed cum ipsa princeps quaedam sit, praestit quidem omnibus, subesse uero nulli potest, quod primum Dei, deinde regis proprium est, ut nulli subiciantur. Sibi uero ipsi imperant. Unde & Atraxus apud graecos dictus indeatur *ῥαπὰ τὸ δὲ αὐτὸ ἀναίρει*. Quod autem ista sine prudentia fieri nequeant, apparet, & quod prudentia mundi Deus sit, manifestum est. Ordine enim & constitutione decenti coniunguntur, absque mente uero non possent fieri. Proinde rex quoque sine prudentia non poterit sibi comparare istas uirtutes, iustitiam dico, continentiam, communicandi uirtutem, & istis cognatas. Extrinsecus de magistratu. Homines in terra tanquam in exilio sunt, & essentia puriori multum inferiores, plurima terra grauantur, adeo ut a parente sua egre extollantur,

tollantur, nisi quis diuinorum status miserum hoc animal meliori parti coniungat, sacrum genitoris aspectum monstrans, qui a nemine conspici potest. In terra quidem & apud nos optimum sane ingenium praeter ceteris animantibus homini datum est. Diuiniorem autem inter homines rex, ut qui multum supra communem naturam emineat, corpore reliquis non dissimilis, utpote natus ex eadem materia: sed ab optimo artifice factus, qui fabricauit ipsum, archetypo ex sese sumpto. Utinam fieri posset, ut humana natura nulla persuasionem egeret. Reliquae enim terrestres malitiae, quae animal efficiunt mortale causa sunt, ut sine ipsa degere nequeat. Signis uero animo fuerit praeter alios diuiniorem, ille nulla in re persuasionem opus habebit. Tunc & Arignotus Crotoniata philosophus pythagorae discipulus, qui, ait Lucianus, sacer & uocumabatur. Fuit & Salcthus Crotoniata philosophus & legislator, qui Crotoniatis ciuibus suis leges dedit, atque inter cetera, lege excepit, ait Lucianus in Apologia, ut mechi uini cremarentur. Cumque ipse fratris uxorem polluxisset, deprehensus orationem tam luculentam habuit, ut ciues remittere penam uellent, atque exilio tantum eum damnare: at ille magnitudinem culpa intelligens in igne ultro insiluit. Fuit & Orpheus Crotoniata poeta Epopeus, ait Suidas, id est, qui uera non ficta scripsit. Quem Pythi Strati Atheniensium Tyranni familiaritate usum fuisse Asclepiades inquit in sexto grammaticorum libro, quae tempestate apud Hebraeos iudices rerum summa gerebant. Cuius sunt Ecateri

Arign.
Salcti

Mei.
Si uere
mand.

teria, Argonautica Heroico carmine, & alia uonant.
 la. Fuit Oeagri filius, & primus Orphei Threici in suo
 poemate personam induisse uidetur: qui se Oeagri filii-
 minis & Calliopes filium cecinit. Orprium autē Threici
 cum Troiana tempora praecessisse perspicuum est. In
 Orphei uero Crotoniatis Argonautico multa reformatur,
 quae post excidium Troianum peracta sunt, & Al-
 cinoi regis mentio fit, & aliorum, qui in Odyssaea cele-
 brantur. Licet Aristoteles apud Cicronem de Nat.
 Deor. libro primo, dicat Orpheum poetam nunquam
 fuisse, & hoc Orphicum carmen Pythagorici cuiusdā
 Cercopis fuisse scribit. Plato uero sapissime de Orpheo
 meminit. Asclepiades & Suidas dicunt Orpheum di-
 xisse rerum omnium principium esse phanōm, id est,
 amorem, qui primus ex diā apparuit. Fuit a Pythago-
 rici eruditus ait Constantinus Lascaris. Fuit & De-
 mocides Crotoniatis Caliphontis filius medicus celebra-
 rimus Darij tempore, cuius meminit Plinius libro pri-
 mo, & cuius libris nonnulla excerptis. De quo Herodo-
 tus libro tertio ita scribit: Polierates ad Oroetem na-
 uigans, cum aliis, tum uero Democidem Caliphontis fi-
 lium Crotoniensem medicum, qui eam artem apud suos
 praclarissime omnium exercebat, secū duxit. Sed Oroe-
 tes Polieratem cruci suffixit. Darius mandat Persis,
 qui in Sardibus erant, ut Oroetem interimant. Contigit
 autem nō diu post, ut in uenatu ferarum Darius rex,
 dum ab equo desiliret, pedem intorserit, uehementerque
 laxauerit, nam talis e nocturnis amotus est. Existi-
 mas

mansit itaque apud se, ut prius, habere ex Aegyptijs
 cui, qui primi putarentur arte medicina eorum opera
 inibat. At illi torquendo pedem, ac uolenter tractā-
 do plus mali faciebant, adeo quidem, ut septem dies to-
 talisque noctes Darius pra molestia, qua afficiaba-
 tur, transegerit infomnes. Octauo die eadem male habē-
 ti quidam Democides Crotoniensis mentionem facit,
 cuius de artificio prius iam inde in Sardibus audisset.
 Darius hominem quam celerrime accersi ad sese iubet,
 ille ut inter captiuos Oroetis inueniunt, ubi pro neglecto
 habebatur, in medium productus est, sicut erat panno
 sut, ac compedes trahens. In medio positum Darius in-
 terrogat: numquid eam nosset artem? Democides ueri-
 tus ut si se proderet, usquequaque Graecia priuaretur,
 dissimulauit. Sed dum uideretur notitiam artis pra se
 ferre, Darius iussit eos, qui hominem adduxerant, uer-
 bra & tormenta afferre in medium, tum ille simula-
 tione missa se planē scire artem illam negauit, sed ali-
 quātilam eius consuetudinem, quam cum medico ha-
 buisset. Factaque ei potestate curandi gratis medica-
 menti utens, & lenia post acra admonens Darium eo
 potem somni fecit, & breui tempore incolumem reddi-
 dit, cum iam se inualidum fore ad incedendum despe-
 rasset. Ob quam curationem cum eum Darius duobus
 aurearum compedum poribus donasset, interrogauit
 Democides, numquid ideo duplici se malo remuneran-
 dum putaret, quod ab eo sospes ipse foret effectus? Hoc
 dicto Darius delectatus ad suas uxores hominem mi-
 z sit.

Democides
 habet dem.

fit. Eunuchi, qui eum deducebant ad feminas, dicebant hunc esse, qui restitisset animam regi. Tunc earum singula auream phiala thecam suffigentes Democidi donaverunt, tam amplo munere, ut excidentes ex percussione phialarum stateres, famulus, qui sequebatur, nomine Sciton collegerit non parvam auri summam. Hic Democides hunc in modum à Crotone profectus cum Policrate consuetudinem habuit. Cum a patre sane iracundo Crotone cohiberetur, nec eum tolerare posset. Illo relicto abiit in Aeginam, ubi commoratus unum annum primos medicos transcendit, uti imparatus erat, & nihil instrumentorum habens, quæ ad artē medicinæ pertinerent. Ex quo factum est, ut sequenti anno Aeginatæ eum talento conduxerint. Athenienses tertio anno centum minis. Policrates quarto anno talentis duobus. Ita in satium profectus est. A quo viro non minimum Crotonienses medici specimen acceperunt. Tunc videlicet enim per Græciam medici Crotonenses primi numerabantur. Secundi Cirenei. Tunc Sisytiæque Democides Dario sanato maximas ades obtinebat. & cum rege ad mensam sedebat omnibus regebatibus affluens, præter hanc unam, quod in Græciam redire non posset. Quinciam Aegyptios medicos regem curare solitos, cum essent patibulis suffigendi, quod à græco medico superati forent, impetrata a rege venia, liberavit. Liberavit item Vasicinum quendam oleum, qui Policratem sequutus fuerat, & inter captivos pro neglecto relictus. Denique maximi momenti apud regem

Medicus
a rege

gem Democides erat. Interfecto deinde brevi tempore inter alia cōtigit, ut Atosse Cyri filio erat Darij uxor, in māmilla ulcus oriretur. deinde rescissum porro grafsaretur. Quod ista quoad fuit exiguum præ pudore occultans nemini indicavit, sed ubi male iam habebat accersito Democide rem ostendit. Ille se reditura sanam affirmans adiurat eam, ut sibi incissim ipsa inferuat, in eo, quod orauerit, oraturum autem nihil, unde deditus redundaret. A quo, postea quæ iam curata est, edocta Darium, dum dum eo cubat, ut Democidem nimis maxime donum ex omnibus ad demonstrandas Persis res græcas, atque exponendas mittat, monet. Darius, ubi primum illuxit acitis quindecim Persarum spectatis præcipit ut sequentes Democidæ omnia græcia maritima collustraret, ne committerent, ut Democides ab ipsi aufugeret, sed rursus eum omnino reducerent. Hæc illis ubi præcepit, secundo loco Democidem ipsum ad se accersitum orat, ut exposita atque demonstrata Persis omni Græcia, rursus redeat. Iubetque cum dono ferre patri ac fratribus omnia sua utensilia, affirmans se alia multo plura illi daturum, ac præter dona missurum ait quæ una iter faciat onerariam navim omnisfaris bonis refertam. Hæc Darius nullo dolo consilio, ut mea fert opinio, mandavit. Ille tamen veritas ne se Darius tentaret tanquam fugitivum, si cuncta sibi oblata caperet, respondit, se quidem sua illic relinquere uelle, ut ea reuersus sibi habeat. Verum nam onerariam, quam Darius promittebat dono fratribus accipere.

Angus

boni m.
dici

Darius postquam hac Democidi præcepit, homines ad mare dimisit. Ipsi cum Phonicem descendissent, & ex Phonicæ in urbem Sydonem, confestim duas triremes instruxerunt, & simul iagentem onerariam multisarijs bonis impleverunt. Comparatisque omnibus in Græciâ traiciunt, & adiuventes maximæ eius loca intuebantur, atque describebant, tum pleraque ac celeberrima loca Græciæ contemplati in Italiam Tarentum transferunt. Ibi Aristophilides Tarentinorum rex & ipse Crotoniensis gubernacula medicarum nauium resoluisti, pariter & ipsos Persas distulit, tanquam certos exploratores. Interea dum isti patiuntur hæc, Democides Crotonem abiit in domum suam, quo abeunte Aristophilides Persas missos facit restituti his, quæ de nauibus abstulisset. Illinc Persæ nauigantes ac Democidem persequentes Crotonem perueniunt, naclique in foro Democidemprehendunt. Cui Crotoniensium quidam rem Persæ reformidantes tradere parati erant. Quidam è diuerso iniectis manibus Persas fustibus cedebant his uerbis commonescentes, uiri Crotonienses considerate quid facitis, qui hominem regis fugituum eripitis. An ex istis nobis erit hanc iniuriam regi Dario intulisse, ac uobis bene cedat ista facientes? si nos dimiseritis, cui enim prius, quàm huic urbi bellum inferamus? Aut quam priore diripere conabimur? Hæc dicendo nihil magis Crotoniensibus persuaferant, quinimo non modo Democidem sed etiam oneraria uari, quæ secum duxerant, priuati sunt. Atque ita in Asiam reuersi

uersi omisso iam studio discendi ulteriora Græciæ ducere præsumunt. Quibus tamen in digressu iste mandauerat, ut Dario diceret, Democidem ducere uxorem Milonis filiam. Erat enim apud regem celebre nomen Milonis luctatoris. Quas nuptias mihi uidetur Democides eo tempore properasse, magna erogata pecunia, ut ipsam etiam in patria sua spectatū esse Dario appareret. Scripsit Democides libræ. Quo tempore, ait Timæus apud Athenæum libro duodecimo, Persæ ceperunt Democidem Crotoniæ conatis sunt soluere festum Olympicum proponentes premium argenteum opulentissimū. Quidam uero id fecisse aiunt Sybaritas. Antea enim uictores coronis coronabantur aut laureis, aut myrteis & huiusmodi. Talentum autem (quia de eo hic metio facta est) sexcentis aureis numis scutatis ualebat, ut latini in libro de eternitate urbis ostendimus: mina uero attica centum drachmis sine denarijs romanis, hoc est decem aureis numis scutatis. Fuit & Dinonon Brōtini Crotoniæ uxor Socrus & discipula Pythagoræ. Quæ admodū docta fuit & sapiens, & uirtutibus præcellens, cuius pulchrum illud dictum extat. Mulierem a uiri sui congressu surgentem sacrificare eodem die debere. Quod ipsam in Theanone eius filiam nonnulli referunt, fuit & Philys siue phrynys Crotoniæ a filia Theophris, siue ut alij, Calicratis pythagoræ discipula, eiusque dogmata studiosa. Scripsit quædam. Hæc in libro de temperantiâ mulieris apud Stobæum in nuptialibus, præter cetera, ait. Mulier omnino bona

Talentum
uiciorum
minime

liber

modesta sit. nam sine uirtute nunquam talis fieri potest. Omnis uirtus enim id cui contingit laudabile reddit. Videndi uirtus oculus, audiendi aures, equi equum, uiri uirum, sic & mulieris mulierem. Est autem prima uirtus mulieris temperantia, qua uirum suum colere et amare poteris. Multi fortassis existimant philosophari non decere mulierem, ut nec equitare, neque concionari. Ego autem sentio opera quadam propria uiri esse, alia mulieris, nonnulla utrisque. Communia item alia potius ad mulierem, quam ad uirum pertinere, alia contra, uiri propria sunt exercitum aut remp. gubernare, concionari. Mulieri autem peculiare est custodire domum, manere domi, expectare, & bene tractare maritum, utrisque communia nomino fortitudinem, iustitiam & prudentiam. Quippe cum corporis uirtutes & uirum, & mulierem possidere deceat, tum animae similiter. Et ut corpus habere suum utrisque praeest, sic etiam animae sanitas. Corporis uirtutes appello sanitatem, robur, sensuum integritatem, pulchritudinem. Ceterum sunt ex uirtutibus, quae magis uiro conueniunt, ut fortitudo, prudentia, cum propter corporis habitum, tum animae facultatem. Alia mulierem magis decent, ut temperantia. Quocirca hac uirtute instituenda ferre opus est ex quo, quibusque hoc bonum mulieri conferetur. Constat igitur ex istis quinque & primum ex sanctitate ac pietate circa matrimonium: deinde ex ornatu corporis, tertio ex egressibus ex domo propria, quarto abstinendo bacchanalibus, & matris Deum festis, quinto

quinto ut sacrificij erga Deum cura sit & moderata ex iam dictis maxima & praecipua causa temperantiae est, quae facit, ut circa coniugium incorrupta sit uxor, nec alieno uiro commisceatur. Principio enim hac parte si peccet, offendit natalitios deos, ut quae domini & cognationi non germanos auxiliares, sed spiritus exhibeat. Quinetiam perfida est erga naturae deos, per quos irauerat una cum parentibus & cognatis suis se coniugaliam legitiue cum marito ad uitae communionem, & liberorum procreationem. Et in patriâ quoque peccat non persistens in eius statutis. Deinde in hisce rebus delinquere, quibus maximè poena constituta est, mors ipsa propter magnitudinem sceleris, quod uoluptatis causa & petulantiae committitur, omnino nefarium, omniue uenia prorsus indignum est. Petulantia autem finis perniciēs est. Considerandum est illud, quod nullum inueniatur sit remedium purificatorium huius delicti, ut templa deum ingrediens, arasque accedens casta & amabilis Deo esse possit. Nam haec sceleris maxime deus etiam infestissimus est, atque ignoscit minime. Imprimis uero honestam & matronae pudicitiam suam erga uirum per formam liberorum suorum testari. Quod sit si liberi referant typum similitudinis, sui generis. Et haec uero de ipso coniugio. Ceterum quod ad corporis ornatum illud probo, qui albus, simplex, & minime superfluous fuerit. Vestes translucidas, uarias, discolores, & a bombice contextas corpori non induat. Sic enim nimpum ornatum, luxuriam, & compit effugiet,

effugiet, nec improbo Zelo alios afficiet. Auris & smaradum omnino non usurpet, nam & nimio constat, & superbiam præ popularibus arguit. Ciuitatium autem bene insitutam per omnes sui partes ex æquo recte est situi, afficiq; mutuo consensu, & similibus uti legibus, atque huiusmodi rerum opifices expellere oportet. Facies uero non ascitito & alieno colore decoretur, sed genio & proprio corporis, & aqua simplici abluatur, ac pudore polissimè ornetur. Ita enim tunc uirum, tum seipsam honorabilem magis efficiet. Egreantur autem domo matronæ populares sacra sacra Deo ciuitatis, principi, & custodi pro se & maritis suis, totaque familia. Verum nec instante nocte, neque uespera, sed foro hominibus pleno palam exeat mulier uel ad spectandis aliquid, uel emendum ab una ancilla aut plurimis duabus honestè deducta. Fiant autem sacrificia dijs frugalia, & pro facultatibus. Cateris Bacchi & matris Deæ sacris domi celebrandis abstineat. Etenim ciuitatis publica lege constitutum est, alioqui nec festis huiusmodi intersint. Et sanè inducunt ebrietates, incantemque alienant ista cerimonia. Matremfamilias autem, qua domus regenda, præest, temperantem, pudicam, & intellam esse conuenit. Erubescant nunc christianæ mulieres luxu & delictis disfluente. Fuit & Damea Crotoniata statuarius celebris. Opus eius in septo ostenditur, quod altum uocant. Hic Milonem celebrant, ait Pausanias in eliac. Fuit & Patroclus Cratylly filius statuarius, cuius meminit Pausanias in Eliacor. Qui fecit simulachrum

simulachrum Apollinis, capite inaurato in Olympia dedicatus a locris Zephyris. Maxime quoque ualuerunt Crotoniata palestra, in gymnico certamine. Fuerunt itaque ex ipsa urbe Athleta olympionici celeberrimi complures, qui multas uictorias domum reportarunt. Olympionice autem, ait Cicero in Oratione pro l. Flac. apud Grecos prope maius erat & gloriosius, quam Roma triumphasse. Fuerunt igitur illi septē, quos in uinis Olympiadis ludis careros stadio superasse Strabo prodit. Fuit & Glaucius Crotoniata, qui, ait Pausanias in Phocicis, uicit Olymp. xviij. Tertio uero anno huius Olympiadis indices premia posuerunt. Fuit & Diogenes item athleta, qui, ait idem Pausanias ibidem uicit anno primo lviij. Olymp. Fuit & Phaylus tris Olympionicus celeberrimus, quoniam decem uicit Aristophanes poet. in achanibus. Qui Græcia periclitanti in rebus perficis una navi auxilium tulit. In honorem cuius magnus Alexander multas exuias Crotoniatis dono misit, uti Plutarchus in Alex. commemorat. ita scribens. Alexander ad Crotoniatas quoque in Italiam magnam exuiarum partem transmisit ob Phayli decus & gloriam in pigri & fortis athleta, qui medico bello cum Grecos ceteri destituisset Itali, propria triremi saluam nauiganit, illius periculi communicationem suscepit. A deo omnia uirtutis opera summo studio & beneuolentia obseruabat. In ludis Pyhicis, ait Pausanias in Phocicis, duas uictorias est consequutus, tertiam stadio. Eius statua est in Delphis. Et rursus. Is uero, qui

qui eas exerceret Pentathus dicebatur. Pentathum autem certamen seu exercitatio quinque artes gymnasticas continebat, discum, cursum, saltum, palestram, & iaculationem. Vicit enim Phaylus, ait Ioannes Tzetzes, luctu, pugillatu, discu, cursu, saltu, & omni genere ludorum. Saltavit pedes quinquaginta sex. Iecit discum pedes nonaginta quinque. Itē Suidas inquit. Phaylus cursor optimus Olympionicus, de quo Aristophanes in Vespiis.

(huc cepi. Quando cursorem Phaylam existēs valde iuuenis ad-impellens conuictij calculis duobus. Fuit autem & armatus. Cursor celebris, quem hodonietrum, idēst uicem forem uocabant. Fuit etiam quinquenio: de quo est distichum.

Quinque super quinquaginta pedes saltavit Phaylus. Iecit autem discum centum quinque minus.

Fuit et Philippus Butacides, olympionicus. De quo Herodotus libro quinto insit. Dorico & mite & mortis comes fuit Philippus Butacides uir Crotoniata, qui depresso sibi Telys, Sybarita Crotonē profugerat, abnegato matrimonio transmisit Cyrenum, ex hac discedens scēta tus est familiarem trivremem, ac familiarium uirorum sumptum, quod esset Olympionices idēst uictor certaminis ad Olympia, & omnium illie grecorum speciosissimus. Ob quam corporis speciem ab Aegestanis ea, qua nemo alius, reportauit. Nam sepultura eius heroico monumento extructo. Aegestani hostias offerunt. Fuerunt & Astylus, qui & philosophus fuit Pythagora

gora discipulus, & Iscomachus, & Tisicrates athleta: de quibus Dionysius Halicarn. Commeminit, qui plures in Olympiacis ludis uictorias sunt assequuti. Quorum Astylus, ait idem libro octauo, uicit Olymp. trigesima-septima C. Iulio & P. Pinaro Ruffo Conf. Isomachus autem, ait idem libro quinto, uicit bis Olymp. sexagesima octaua, quo tempore Porfenna Romanus bellum intulit, & anno quinto Olymp. lxxix. post reges exactos. Tisicrates itidem bis uicit Olymp. lxxi. conf. Aulo Seminio & M. Minutia. Et Olymp. lxxij. conf. Aulo Virgilio & Tito Veturio. Astylo cū tribus continuis Olympicijs uici, et stadio, diantlo, & dolicho posita est statua. Quem perpetua uirginitas fuisse praeditum Plato libro octauo de leg. tradit. Est autem dianthus cursus recti procer, uicē duplex obcursus scilicet stadium, ac mox redundi spatium duorum stadiorum longitudine idēst xl. pass. Dolichus uero est spatium duodecim stadiorum, idēst xl. pass. uel ut Suidas, uiginti quatuor idēst, in pass. ij. De Astylo Pansamas in Eliac. ait. Astylus Crotoniata pythagora quidem opus, tres continuis uictorias Olympiacas stadio & dianulo est consequutus. Quoniam autem in duobus ultimis in gratiam Ieronis tyranni se Syracusanum praedicant Crotoniata domū eius carcerem esse constituerunt, & statua eius iuxta Iuonem Lacedemoniam existentem sustulerunt, & bona insuper publicarum. Fuit & Timasitheus athleta, quem aetate iuuenem Milo in Olympia superarenon quinit. Fuit & Argon athleta robustissimus, qui

qui & philosophus Pythagoræ discipulus, qui a Milone persuasus in Olympiam iuit certaturus. Quem decem tauris Theocritus Edyllo quarto. Vbi Coridonem, Aegonem bubuleum sic facit loquentem
 Interdum quidem ipsam in Aesaro pascō
 Et mollis graminis bonum fasciculum do
 Aliquando autem saltat obscurum circa latymnum
 Et quidem in Malimā impellitur, atq; partes Phyci.
 Et in Neatham, ubi bona omnia nascuntur
 Egipyrus & Cnyza, & odorifera meliteia
 Laudo illamque Crotonem, & illum in orientem Lati-
 niam, ubi ille pugil
 Aegon, qui octuaginta solus deuorauit panes
 Hic & taurum a monte humeris duxit prahendens
 Vngula & dedit Amarylidi. Eius interpret, latym-
 nus inquit, mons est Crotonis nemorosus: Phycus mons
 ibidem pascua nimium bobus idonea habens. Malim-
 nus os paludis iuxta Crotonē. Aegon, ait Ioānes Tzet-
 zes in montes currens tauros superabat, & ungulas
 a tauris uiuentibus auellebat, quos humeris sustulens
 amcis & puellis, & mulieribus donabat. Enit & Mi-
 lo, ille sanequam robustissimus Diosimi filius, Pytha-
 goræ discipulus adolescens. Qui, ait Solinus, supra ho-
 minum naturam erat. Floruit ut quidam tradunt, Tar-
 quini Prisci temporibus. De quo Plinius ait. Milo Cro-
 toniata taurum quatrinē in Olympico certamine istu
 nude dextra occidit, & humeris sustulens stadij spa-
 tio portauit, eumque eodem die cōsumpsit. Vnde per a-
 mia

miu orta est, bonem in faucibus portat. Huius rei me-
 minit quoque Cicero in lib. de senectute, & Athenaeus
 lib. decimo, qui sic ait. Milo Crotoniata minas uiginti
 caruim comedeat, totidemque panum, bibebatque
 tres choas uini, uelut Theodorus Hieropolites in libro
 de certaminibus testatur. At in Olympicis quum qua-
 drimum bonē supra humeros assumpisset, per stadiūq;
 circum tulisset, ac postea cecidisset, solus eodem die to-
 tum comedit. Titormusque Aetolus cum eo boue depo-
 sito decertauit, ut narrat Alexander Aetolus. Scribit
 Philarchus in historijs libro tertio Milonem taurum
 edisse cum ante aram Iouis esset uocatus, quare hæc in
 eum scripsit Boriens poeta.
 Talis erat Milo, qui inter certamina olympi
 Quadrimum ē terra sustulit bouem
 Supra humeros, agnus uelut, ingens uittima capta est,
 Quam leniter circum pertulit hic spatium
 Horror erat certe hoc, magis ac mirabile fecit,
 Ante sacrum Pisa uir peregrina locum,
 Non taurū tulit in carnem, qui haud coniugis expert
 Quem cedens edit solus & illa die.
 Huic, ait Pausanias in Eliac. Sex Olympia palestra ui-
 dorie fuere. Ex quibus una inter iuuenes. In Pythijs
 autem certaminibus sex inter uiros, una inter iuuenes.
 Profectus est & septimo in Olympia luctaturus. Sed
 Timasitheum cinem suum Crotoniatam ciuitate iuuenē
 superare non ualuit, quin neque prope eum accedere.
 Dicitur autem Milo suam ipsius statuat in aliam tulisse.

se. Est autem altis lucus sine aditus in Olympia circum templum Iouis. De quo Milone Pindarus ode x. & Aristodamus. Aiunt autem ipsam ita malum punicum contumisse, ut nec constantibus eripere permitteret, nec malum ipse premendo collideret. In disco preterea ita constitisse, ut omnes irruentes, trudentesque, ac de disco educere nitentes derideret. Præbebat autem & alia huiusmodi complura ad ostentationem. Alligata etiam fronti chorda aque ac sitientiam aut coronam circumposuisset, anhelitum intra labia continebat, & capitis uenas ita sanguine replebat, ut præ uenarum uiribus chordam disrumpere. Dexterâ quoque manus quod ab humero ad gubium lateri admovebat, quod uero a gubito extat in rectum digitorum protendebat, ex quibus pollice sursum uersus reflexo, reliquis sibi inuicem per seriem incumbentibus nemo ut maximo quidem contum minimum digitorum correxisset. Et diuus Basilus in libro de instituenda studiorum ratione: Milo, inquit, in clipeo imito stabat, nec de pellis ab eo ulla in poterat, sed resistebat non secus ac statua quadam plumbo affixa. Et Plinius libro septimo: Crotoniatam Milonem athletam, cum stetit, nemo uestigio edacebat, malum tenenti nemo digitum corrigebat, cucurrisse M. cxxl. stadia ab Athenis Lacedæmonem biduo. Item Strabo libro sexto ait. Fama est columna quandoque in philosophorum contubernio laborante Milonem subueni-tem saluos reddidisse uniuersos, deique serpsuum extraxisse. Hic, ait Plinius libro septimo, itemque Solinus, alestorijs

alestorijs gēnis in uentriculis gallinaceorum inuentis cristallina specie, magnitudine faba in eorum uentriculis in-
sus inuictus fuit. Atque, ait Ioannes Tzetzes, Crotonia-
tis in bello aduersus Sybaritas præfuit. Qui ut Hercu-
les a Crotoniatis coronatus fuit: nam cum centum mil-
libus Crotoniatarum trecenta Sybaritarum millia trin-
cidauit, ut Diodorus & Herodotus aiunt. Hunc Croto-
niatæ Iunonis sacerdotem instituerunt. Hic, ait Cicero in
libro de senect. cum senex esset iam, athletasque se in
curriculo exercebant uidere, appexisse lacertos suos di-
citur, illacrimansque dixit, at hi quidem iam mortui
sunt: Notans quod corporis uigorem adimit ætas, ani-
mi uis ad extremam usque durat ætatē. Itē Oui. Met. xv
Fletque Milo senior, cum spectat inanes
Illos, qui fuerant solidarum morte serarum
Herculeis similes fluidos pendere lacertos. De morte
autem eius ita scribit Strabo: Milonem seruat, cum pro-
fundam densamque per syluam iter faceret, longe a tra-
uicte deniuisse, truncum deinde ingentem adactis cuneis
inuenientē, infertis manibus pariter ac pedibus in scis-
suram eius hiantem, ut penitus discinderet, esse cona-
tum, tantum autem solummodo ualuisse, ut exilirent cu-
nei, ligni uero partibus statim in sese coeuntibus dere-
lictum in eius generis laqueo a feris deuoratum fuisse.
Id etiam Ouid. in Ibis, & Cicero, & Valer. Max. com-
memorat. Eius statua aenea Ephoris erat, ut Philostratus
libro quarto prodit, ubi sic ait: Ephoris Milonis a-
nea statua erat hoc modo. Erat Milo super discum po-
situs,

fitus, simulque nimbis pedibus inniti videtur, sinistra autem malum punicum tenet, dextra vero manus digiti recti & rigentibus similes apparent, caput uita redimitum. Fuit & Phormio dux rei militaris peritus: de quo Suidas ait. Phormio, de quo & Theopompus in Philippicis mentionem facit. Fuit autem Crotoniata, & in Sagra pugna vulneratus est. Cuius autem uulneris curatio difficile esset, oraculum accepit, ut Lacedaemonem adiret, eum fore illi medicum, qui primus ad eam se uocarit. Vbiigitur Spartam uenit, cum e ueniculo descendisset, ad eam a iuvene inuitatus est. Atque inter conuandam, ad quid uenerat interrogatus, oraculum exposuit. Quod cum ille audisset, ab hystia abradens uulneri imposuit, utque e cona discesserunt, cum sibi uideretur ad currum ascendere ad ianuam suae ipsius domus apud Crotonem deprehenditur. Verum & diuina hospitalia munera ipsam agentem uocauerunt Iouis filij ad Bassum, qui apud Cirenem erat, ac surrexit balsami uirgam habens. Proverbium autem est, Phormionis thori, de stratis sordidis ac frugalibus. Hic enim Phormio bonus fuit militiae dux, & in instruendis militum orationibus uidebatur fuisse perquam laboriosus. Scribitur autem Phormio duabus naualibus pugnis Lacedaemonis uicisse. Fuit & Leonymus Crotoniata, qui Crotoniatarum exercitus ad Sagram dux fuit. De quo Pausanias in Laconicis ait: In Euxino ad Istri ostia insula est nomine Leuca triginti stadiorum ambitu, sylas densa, feris, ac cicutibus animan-

ribus reserta Achilli consecrata in qua eius templum est, ac simulacrum. Ad hanc dicitur primus nauigasse Leonymus Crotoniata. Nam bello a Crotoniatis uulso aduersus locros, locrensisque ob familiaritatem, quam cum opuntijs habebant, Aiacem Oileum in praedio uiocantibus, Leonymus Crotoniata uulneribus in pectore, ob quod grauius laborabat. Oraculum autem praedixit, quod ibi ab Aiace uulneris curaretur. Itaque eum sanatus ex insula rediit, uidisse niebat Achillem, & Oilei ac Telamonis Aiacem, & cum ijs Patroclum, atque Antilochum. Helenam praeterea cum Achille habitare assererat, sibi mandasse, ut Himeram profectus Stesichoro uicariet ex Helenes ira ipsum oculorum morbo laborare. Stesichorus hac de causa palmodiam composuit. Est Croto sedes episcopalis actusissima, ut potest diu Dionysii Arcopagite discipula. Conflans fama est apud Crotoniatas ab usque Dionysii tempore posteris per manus tradita Dionysium ipsum Romam petentem Crotonem diuertisse, & Crotoniatas ad Christi fidem conuertisse. Quocirca Crotoniata in signo ciuitatis Dionysii effigie nuntur. Ioannes episcopus Crotoniensis interfuit synodo Romanae sub Vigilio papa. Et Petrus episcopus Crotoniensis interfuit synodo Constantinopolitanae sexta sub Agathone papa. Et Theotimus episcopus Crotoniensis interfuit synodo Nicena secunda sub Adriano papa. Celebratur Crotone quotoquoque anno nobile emporium. De aeris autem salubritate, ac calis elementia

iam dictum est. Solum hoc felix est & amœnum, & amplum, non uastis rupibus, non stagnis impeditum, sed aut campestre est, aut amœnis collibus distinctum. Cerealiū mandua fecunditas ac bonitas. Arua insuper locaue herbida sunt & pascua armentorum gregumque pabulis accomodata, cingitur & uis uinis ac perspicuis fontibus, & hortis irriguis. In molendis frugibus pistrinis utuntur. Fit hic simulago triticea ac globuli probatissimi, ac siglina opera nō uulgaria. Fiant & uina clara. Nasctur in Crotoniāto agro rubrica fabilis, & cappares laudatissimi. Fit sesama & gossipia. Oritur & herba, quæ maslicen fundit, de qua alibi diximus. In ade cœnobitarum diui Francisci beati Pyrrhi corpus quiescit. Secundum urbem Aesarnus fluminis labitur, qui olim permediā urbem, ut ostendi, fluebat. Quem Dionysius Apher uocat amœnum. Et eiusdem nominis portus, ait Strabo lib. sexto. Inter Crotonē et Sybrenam Leonij urbis negligia uisuntur. Extat adhuc episcopalis sedes. A Crotonē m. p. sex Neathus fluminis nā igabilis labitur. De quo Strabo libro sexto sic scribit. Aesarnus fluminis et portus, et fluminis aliter Neathus nomine, quorū cognomine casu prouenisse dicitur. Nā in Achæorum errore quosdam ab Iliaca classe applicuisse, et ad locorum explorationem egressos, Troianas mulieres navigationis comites tam longi pertesas pelagi ciosas naves incendisse, quas uiris desertas esse nouerant, quæ ex causa illi mansisse coacti sunt. Præsertim cion terrarum uirtutem cernere, cussiglioque plurimos

*J. Leonij
Episcopalis*

alii aduentantes, & pro sanguinis necessitudine ipsos imitantes multas habitandi effecisse sedes, e quibus plures Troianorum similem appellationem assensum sunt. Neathumque etiam ex malorum euentu uocabulum uendicauit. Et lycophron in Alexandra. Et Neathus ubi sunt ad mare

Interficiunt autem illum Auxones, Pellenij.

Super quibus uerbis Isacus eius interpres ait. Secundū Apollodorum & alios Laoniceontis filias, Priami sorores Aethyllā, Astyochē & Medesicastē postquā illuc in Italiam cum reliquis captiuis peruenissent, uittātes Græcorum seruitutem suasse alijs, ut naves græcorum uiris uachas, cum in terram descendissent, comburere. Unde fluminis Neathus dictus est, a nays id est nautis, & Aetho ardeo, & mulieres illa naufragantes dicitur sint. At græci, qui cum illis erant, exuisti nautibus ibi habitauerunt. Plutarchus uero scribit fuisse captiuam Romam nomine reliquis consulentem ut exureret græcorum naves, lycophron autem Sec. x. m. fuisse ait auxilium ferentem Lydis, sociamque, ut dixi, Rhodij. Quæ mulieres hoc deliquio panide niras osculis & amplexibus placauerunt, ut Plutarchus in problematibus auctor est. Hinc mos remansit, ut mulieres propinquos & affines osculo exciperent. Ubi sunt & alie Græcorum naves a Troianis mulieribus captiuis circa Sybarum & Crathim Calabriae amnes, ut ibi ex lycophrone dicemus. Hoc flumē Naso Sæletinum appellat. Post Neathum m. pass. sex Strongills ciuitas est, sedes episcopalis

AA 2

*Strongills
Maculis*

palus adito loco, rupibus undequaque fere septa abest a freto m. p. tribus, a fenerena duodecim a Crotone totidem. Macalla sine Macella olim dicta, ab emolliendo, ait Stephanus, quod ibi emollitus sit Philoctetes gentile nomen macallens, Est quidem vetustissima ab Auxonijs, aut certe ab Oenotrijs condita. Huius urbis nomenit Lycophron in Alex. ubi ait.

Et versus in Macalla templum incolae magnam
Super tumulum extrincentes, grauem Deum
Libationibus honorabunt, & sacrificijs bouum.

Super quibus uerbis Isacius ait. Macalla urbs est Italia ubi sepulchrum est, & templum Philoctetis ab incolis conditum ei que dicatur, cui bouum sacrificia imolant, uti si Deus immortalis esset. Inde, ut apud quendam scriptorem legi, dicta fuit Tiropolis, quae persecutionis rabiem passa est a Murijs Cretensibus, & Carthaginienfibus. A quarum scaturiginibus affluit, circum enim urbem fontes plerumque fecerunt. Fuit hic similago triticea laudatissima. Ager hic opumi frumenti et aliarum frugum ferax est, & armentorum, pecorumque pabulis accommodatus. Fuit gossipium, et sesama, nascuntur capreae, & fenicula marinae sunt et testudines terrestres: Fimus aucupia turturarum, turdorum, palumborum, et aliarum paruarum alium. In molendis frugibus utuntur pistinibus & molendinis uero agitatis. Hic lapis est latinis literis sculptus, aliunde hinc delatus. In quo capita sunt duo testamenti cuiusdam, quo testator uincula collegio Augustalium urbis Patlenae legat. Hinc quidam

dum Strongilem Petelliam fuisse opinari sunt. Sed longe dissipantur, nam Petellia alibi esse ostendimus. Parte leuam. p. tribus Melissa uetussum oppidum est adito loco ab ape dicta, aut fortasse a Melissa Cretensia rege, aut Melissa Creta populi condita: cuius melissus & melissus. Cuius meminit Ouidius lib. xv. ut dudum ostendimus. Distat a mari m. p. septem. Ager hic fertilis est. Sunt aquae sulphureae. Fuit Xilon, et sesama prouenit iuniperus. Supra Strongilem parte dextra m. p. quatuor casuonam castellum est. Abest a freto m. p. septem. In hac agro Ababastrites nascitur. Et gypsum e terra foditur. Est & sulfis, et iuxta Cing a nectus est, ubi fontes sunt salsam aquam manantes. Intus est Cacuriu oppidum adito loco, in radicibus Silae syluae suae, distat a Crotone m. p. duodeviginti a Policastro idest a Petellia octo. Hic sal fossile nascitur. Extant & sulphureae aquae. Fuit olei copia. Prouenit reuouitum. Ex hoc oppido fuit Franciscus Simoneta utroque iure peritus uir medius fidius prudens, & apud Franciscum Sfortiam Mediolanensem principem magna auctoritatis. Atque Mediolani praeorem egit. Ioannes eius frater magni ingenij uir bonarum literarum peritus, apud eundem principem magna extimationis. Ingens opus unius & triginta librorum Francisci Sfortiae gesta continens adidit. Viget etiamnum Mediolani Simonetarum familia, ex qua fuit Iacobus Simoneta utroque iure doctus, & diuinis literis eruditus. Ob quas uirtutes a Paulo tertio Rom. Pont. Cardinalium numero fuit adscriptus.

Melissa

Cacuria

Caga

Cacuri

I. Ep. in fine.
Gerentia
Lumen-
tum.
 A Cacurio m. p. quatuor est diui Iohannis a flore cognominis ad es Cirsterciensium monasterium, a Iohanne Iachino abate constructum, in quo multorum sanctorum frustra asseruntur. Post Cacurium Iesja fluvius, labitur. Inde Cerentia siue Gerentia civitas est, quasi melificium, Pumentum olim dictum ab Oenotrijs, siue ut Strabo fert, a Philostrate adiuo loco super saxum conditum, & adiuo propugnaculo undique ingentibus saxeis rupibus circum. Aer hic saluberrimus est. Distat a Cacurio m. p. quatuor, a mari quatuor et viginti. Fuit sedes episcopalis, cuius meminit Iohannes Iachinus abas licet pro Gerentia, ma syllaba interposita, germanicus depravate legitur. Huius urbis episcopus fuit Bernardus abas secus siue discipulus Iohannis Iachini sacra vite vir. Hic una, olea et mella clara sunt. Olea ad amygdalarum magnitudinem crassa, & carnosae condita in cadis optima sunt esu. Ager hic fertilis est. Fit similago triticea optima. Extant sulfurae aque multis locis. Fit sulfur, nascitur sul fossile, & alabastrites, siue lapis alabastris similis: & lapis, ex quo fit alumen, quo oppidani ob usum in fabricandis adibus utuntur. Proueniunt cappares, siliqua Siluestris, & glycyrhiza assatim. Finit & olera pulchra. Non longe sunt Spinellum & Belluiderium pagi. A Gerentia m. p. sex Vertinae oppidum existit ab Oenotrijs, siue ut Straboni placet, a Philostrate conditum abest a mari m. p. undeviginti. Hic caseni probatissimus fit, & mel optimus. In hoc agro alabastrite albas & niger nascitur,

sunt, item sulfur, & alumen, & rubrica sabrili, & calcantium, & sal fossile, & lapis siue terra samia gilua & alba, qua aurum & gemma expoluntur, tripolim vocant aurifices, nascitur & ferrum, & argentum, item lapis albus argenti materia, ut quidam volunt. Proueniunt reuspicum capatorium, melu, enfragia, centaureum maius, & alie nobiles herbae. Nascitur & rhus arbor, item atrolites arbor, & cardus, qui masticegerat. Extant & syluae glandifera omurgena & tede. Fiant venationes aprorum, caprarum & aliorum syluestrium animalium. Sunt & testudines, sunt & aucupia multarum animarum. Inde est Bryslacia, nunc Briati cum civitas sedes episcopalis, ex Traterno urbe, de qua mox, huc translata, cuius meminit Iohannes Iachinus abas, & si, antilacensis depravate legitur. Situm est oppidum in vertice montis saxei, ab Oenotrijs conditum, ut ait Stephanus, abest a Vertinis m. p. quatuor, a se to tredecim. Coniiciendum est Pumentum, Cacurium, Vertinas, & alia huius regionis oppida ab Oenotrijs condita, a quibus & Seuerena & Bryslacia, sed a Philostrate postea habitata. In eade episcopali uelut Christi, & beate Marie Virginis, & sanctorum Gregorij papae, Cataldi, Laurentij, Donati, Stephani, Georgij, et Petronilla frustula asseruntur. In hoc agro legitur manna, fit gossippum, & sesama. Prouenit terebinthus, & cappares. Nascitur alabastrites, & gypsian marmorosum, & lapis molaris. Extant & syluae glandifera. Fiant venationes, quales Vertinis. Ad mare rediens Aleci promon-

376
deli
Alia
olim
prom
Crimissa
(170)
Crimissa
 promontorium reperies cum statione, Crimissa olim dictum, distat a Crotonem p. quatuor & viginti. In quo laurorum & iuniperorum sponte nascentium copia est. Et iuxta Crotonem versus lipuda fluminis cadit in mare. Aretan quondam dictus Crotoniatae regionis, ait etymologicus, ab areta uxore Alcinoi, cuius sepulchrum erat. Super promontorium hoc Cirum sine cirrha ciuitas est adito loco. Abest a Strongili m. p. octo, a mari quatuor. Crimissa olim dicta a promontorio, ab Oenotrys condita, cuius meminit Stephanus, qui ait Crimissa urbs & eiusdem nominis promontorium. & annis, Quam habitauit Philoctetes. Strabo uero eam Philoctete condidisse refert. De hac Lycophron in Alex. De Philoctete loquens sic scribit.
 Illam uero & Aesari fluenta, & parua ciuitas
 Oenotria terra, a trenchina punctum,
 Crimissa torris recipiet interfectorem.
 Super quibus uerbis Isacius ait. Philoctetem Alexandri interfectorem fluenta Aesaris fluminis Crotonis, & Crimissa ciuitas parua Oenotria & Italica terra recipient. Philoctetes bellum inferens capanis prope Crotonem & Thoryngium crimissam habitauit, & cessans ab oberratione Haleo Apollini templum erexit, cui etiam arcum obtulit, ut scribit Orton, hoc modo Philoctetes sublatum est. Ab ea crimissens. Et Aristoteles in libro de mirabilibus. Apud Sybaritas aiunt, Philoctete coli, qui ex Troia profugus inhabitauit, quae uocantur mollia Crotoniatis, atque Hercules arcus in Apollinis Halei

Halei templo consecrauit, quos per um a Crotonalato in Apollonium translatos serunt. Aitunt q. lous mortuum esse auxilia ferentem Rhodijs, qui cum Theopulmo ad ea loca delati contra nauolas depugnarunt. Inde urbs haec Crimissa dicta fuit Paternum, cuius meminit Antoninus Pius in itinerario, quae a Rossano m. p. duodeviginti distare dicit. Nunc, ut dixi, Cirum dicitur. Fuit sedes episcopalis, quae post translationem regionis a panis, cretensibus & maioris in Bryaticum translata est. Abundantius episcopus Paternensis interfuit synodo Constantinopolitana sexta sub Agathone papa, qui una cum Ioanne archiepiscopo Rhegino, & Ioanne episcopo portuensi gessere uicem papae. Hic simlago triticea optima, fit. Exuberat urbs hac aquis recentibus. Fiumi uina, olea, & mella clara. Nascentur cappares, & tubera, & fenicula marina, prouenit terebinthus, legitur manna. Nascentur & lubrica fabrilis, & si lex. Ager insuper hic frugifer est. Extant & borti ne morosi limonis, citris, & malis aureis arboribus instructi. Fium & arborum fructus optimi. Non longe a freto locis quibusdam uina matura direscunt, at praecipui saporis sunt. In hortis episcopalis adis arbor est, quam Plinius libro duodecimo in Bastris esse scribit. Quae est inquit, terebintho similis, pomo amygdalis, minor tamen magnitudine praecipua suauitatis, aliqui terebinthum esse proprii generis potius, quam simile ei putauerunt, sunt in hoc agro aucupia palmarum, taturum, turdorum, sicedularum, & aliarum paruarum aliu. Post Cirum

*Circum flumina flumens labitur, crinifera & ipse, ut ostē
di, olim dictus. Inde est Crinolum castellum, siue Cha-
racolum, quod charum bonū significat. Dīstat a Ciro
m. p. quatuor, a mari totidem. Hic lubrica fabrilis na-
scitur, & eos aquaria legitur manna. Non procul est
seala castellum alterum cum oleo & melle optimo, sit
gossipium, & sesama. Est & Marcellus uicus. In hac
ora passim cardus provenit, qui massicem fundit. Inde
lacanetum flumens labitur. Ad mare Chariatis ciuitas
est sedes episcopalis mari abluunt. Menecrates episco-
pus Chariatensis interfuit Synodo Romana prima sub
Symmacho papa. Hoc mare piscosum est, pisces lauda-
tissimi capiuntur, in Chariatensi agro sit Xilon & se-
sama nascuntur senicula marina, nascitur lapis mola-
ris frumentarius, & olearius. Ager hic herbidus est
pabulis egregie accommodatus, sunt & perpulchra au-
cupia coturnicum, & turum, palumborum, turdorum,
fiuor: m, & aliarum paruarum auium. Hac urbs cre-
mata fuit a turcis eodem anno, quo & Rhesium. Post
urbem leos & Valgus amnes labiuntur. Supra est Ca-
pana oppidum Calaserna olim dictum, ab Oenotrys, si-
ue, ut Strabo uult a Philoctete cōditum, Dīstat a Cha-
riato m. p. undecim a Briatico sex. In huius oppidi tem-
plo sanctorum Stephani Proth. Fabiani, Martini, Xi-
sti, & precopis frustra asseruantur. Hic una, olea, &
mella clara sinnt. Nascitur eos aquaria, & filix, &
lubrica fabrilis, & chalcantimum, & lapis molaris, le-
gitur manna. Prouenit reu ponticum, & cardus massi-
cen*

cen fundens. Fit pix, nascuntur tēda arbores. Sunt &
glandifera arbores, & castaneta ad porcos alendos op-
portuna. Est & ager hic herbidus pascuusque. A Can-
pana ad quartum lapidem Bochiterum oppidum est
inter Santocrucium & Laurentiam amnes, abest a ma-
ri m. p. duodecim. In hoc agro eos aquaria probatissima
nascitur, & filix, & lapis molaris, & lapis phrygius,
& gagates lapis optimus. Prouenit terebinthus, am-
sium siluestre, dictamnū, centaurium maius, & saga-
penum. Nascuntur ubertim pinastri & alaterni. Ex-
tant & castaneta, & sylue glandiferae porcis alendis
commoda, sunt uenationes, quales uertunt, & au-
cupia externarum, palumborum, merularum, turdorum,
perdicum, & aliarum paruarum auium. Postea est pan-
la oppidum, dīstat a mari m. p. octo. Ager hic fertilis
est, sit & mel optimum, sit & gossipium & sesama. Ex-
ciditur eos aquaria laudatissima, provenit & cardus
massicem fundens. Inde est Calopiciatum castellum cū
linis optimis, quod ornamentum & cultu notat. Quod
finarellum flumen praterfluit. Hic gossipium & sesa-
ma sunt. Nascuntur cappares, & senicula marina. Su-
binde Chrysia castellum est cū olei copia, abest a ma-
ri m. p. ij. in hoc agro nascuntur cappares, et siliqua sil-
uestris, in littore fontes frequētes sunt dulces, manātes
aquā. Post Chrysiam Triontum flumen nātigabile la-
bitur, Hylis olim dictum, Crotoniataram agrū, a Thu-
riorum olim dissepens ut in Thucidide liquet. Qui li-
bro septimo ita scribit. Demosthenes & Eurymedon
Albucienisium

*Circul.**seala**marcell.**Chariat.**Calaserna**Calaserna**Bochiter**Panola**Triontum**Chrysia**Thurion*
Thurion
Thurion

Atheniensium classis exercitus duces posteaquā Thurin ad societatem militie se expedierunt, iubent classē in oram Crotoniatam tendere, ipsi vero recensitis exercitum per agrum Thurinum ad Sybarim flumē ducunt. Qui cum ad amnem Hyliam peruenissent, praemisissentque Crotoniata, qui dicerent nolle se per suā terram meare exercitū, descenderunt ad mare, & ubi Hylias ad illud excurrit castra habuerunt, ubi naues eis ubi id praesto fuerunt. Quibus postera die consensu abire subinde adeundo ciuitates praeterquam locrensā donec ad leucopetram peruenire agri Rhegini. Itaque post Auxoniorum, Oenotrorum, et Italorum reges, qui uniuersa regioni dominati sunt. Post Philoſteem, qui quorū regionis parti imperauit, & si qui alij eiusmodi in ea regnarint, quatuor respublica in Calabria suere, quae toti regioni dominabantur, Rhegina, Locrensis, Crotoniata, & Sybarita Sibari uero a Crotoniatis sola aqua eius rei publicae Thurina successit. Cum uero postea Brettij potentia pollucere coeperunt, complura harum rerum publicarum oppida subegerunt, ac sibi suam remp. & ipsi constituerunt, adeo humana
res
fortuna temeritati & inconstantia subiecta, uolubiles sunt.

Liber

LIBER QVINTVS.

OST Triontum idest Hyliam flumen Thurina regio olim incipiebat primū oppidum Caloniū est, & stat a Chryſia m. p. quinque, a mari septē. Hic uina & olea optima sunt, nascitur calcatum, & gypsum alabaſtrite simile, siue, ut quibusdam placet, alumen scissile est. Laudantur & mala punica apyrana, quorum arana ad strobilorum magnitudinem sunt. Pronunt terebinthus, & siliqua Syluestris, & nitex. Prope oppidum Larretum flumen excurrit. Inde est Longoburgum oppidum iuxta Silari flumem. Hic argentisodina sunt, & iam nunc argentum conflatur in massam. Glandifera arbores & hic & alibi passim ferunt agaricam, nascitur meum. Ex hoc oppido fuit Ernnus medicus chirurgus non contemendus, Patani medicinae operam nanauit. Scripsit in chirurgia libros duos, qui extant, ac magno in precio habentur. Floruit a Christo nato anno M. cclij. Nō longe est Cropalatum castrum. Hic etiam gypsum alabaſtrite simile, siue alumen scissile, & chalcantum, & alumen nascuntur. Pronunt & terebinthus, nitex eleander, siliqua Syluestris, & Crocus Syluestris. Laudantur & mala punica apyrana, quae nascuntur caloniū. Ex hoc oppido fuit beatus Bernardinus diui Francisci Paulitani socius sanctae uirae nris. Post oppidum caloniatum & inde

Caloni.

Longoburg.

Ernnus
Chirurgus

Cropolat.

Rossano.
Istoria
num.

Inde celanum flumina decurrunt. Inde Rossanum est ciuitas uetusta, ab Oenotrijs, ut quentis angurior co-
duta, ualidum propugnaculum, egregie natura, inde ma-
nu munusculum, super saxum, atque inde quaque saxeis ru-
pibus septum, & aquarum scaturiginibus exuberans,
quod ad loci firmitatem plurimum confert. Aer quo-
que hic salubris uiget distat a ficto m. p. tribus. Cum
enim Oenotrijs, ut ostendi, in cōdendis urbibus loca tuta
ac propugnacula firma deligerent, & mortuo Pecen-
tio Oenotrijs fratre, utranque Calabriae oram tenerint,
in hęsque in ea complures paruas ac crebras conlide-
runt, censendum est hunc tam aptum ubi locum neuti-
quam praterisse. Praesertim etiam quod haud procul
hinc Brystacia, & cosam construxerunt. Hanc postea
Rhodij coloniā deduxerunt, ut Ioannes Ioachinus abas
scribit in Esaiam. Postea eam coloniā deduxere Ro-
mani. Quauquam Procopius libro tertio de bello Go-
thico eam a Romanis conditam uelit, ait enim iuxta
Lambulan uallem, angustumque aditū ad litus Russia
est promontorijs Thurijs. Supra id m. p. septem cum
dimidio praesidium ualidissimum: construxere Romani.
Quod utique Ioannes ante hac ceperat, & quam opti-
me communiērat. Id oppidum Totilas cepit deficiente
commeatu militibus praesidiarijs Belisarij, auxilioque
eis non adueniente. Id idem Agathinus libro quarto de
eodem bello asserit. Est sedes archiepiscopalis. Valeria-
nus episcopus Rossanenſis interfuit Synodo constanti-
nopolitana sextae sub Agathone. Ecclesia hac ab hinc

non

non multos annos latina sacra est. antea enim graecam
linguam ritumque seruat. De hac urbe beatus Bar-
tholomaeus in uita beati Nili sic scribit. Cum omnis si-
nitima regio ab agarenis beati Nili tempestate nasta
ta esset, eorumque preda exposita, solum Rossanum ab
ea uastitate immune fuit. Idque haudquaquam huma-
na ope, sed Deiparae, quae locum illum imprimis tutare
tur, auxilio factum est. Siquidem cum saepe Agareni
noctu irruissent, arcemque expugnare tentassent, siua-
latque ad mœnia accessissent scalis admotis, summa est
ē superiore loco mulieri similem purpura indutam il-
lis apparuisse facem in mibus gestantē, atque illos pro-
pellentem, e muroque dirubantem, idque uerum esse
testabatur, qui ex illis aufugerant. Tempore beati Ni-
li, ait idem beatus Bartholomaeus, Rossanum magnis
terrenotibus quatitur, multis imbribus noctu ac die
ingruentibus. Vnde complures domus atque ecclesia
deriectae sunt. Populo autem ad sanctum pacis templū
ingressi terremotus imbresque cessauere. Nullus autē
homo, neque inuentum aliquod perijt. In eade episcopa-
li diui Christophori aram asseruatur. Hic uina lauda-
tissima nascuntur. Fit optimi olei copia. Oline ad amyg-
dalarum magnitudinem crasse & carnosae conditae in
cadis optima sunt esu. Fiunt fistilia nobilia. Nascitur
gypsum marmorosum, nascuntur cappares, nitex, olea
der, crocus Syluestris, & terebinthus. Proueniunt etiā,
ut ab herbario accepi, distillum Cretense, annides, cē-
taureum maius, & aliae nobiles herbae. Sūt in hoc agro

pagi

Scrusfeld. *pagi* scrusudonium, & palludum cum uinis optimis, ubi alabastrites & sal fosile nascuntur, & eos aquaria probatissima. Item reupontium, & sagapenu. Fili extenuarum, palumborum, & sturnorum aucupia. Ad mare Ro'sia promontorium est, Athenaeum a Diomysio Halicarnasum, & portus ueneris statio aestuazabi. Aeneas plures Troianos, exposuit, atque reliquit. Qui per ea loca habitandi sedes posuerunt. Non longe ab urbe est beate Mariae & patris cognomine templum diui Basilij monachorum conobium. Ex hac urbe fuit beatus Nilus monachus diui Basilij, & abas, uir nimis magna sanctitate & doctrina. Qui ceu fulgentissimum sidus in ecclesia Dei emicuit. Hic, ut beatus Bartholomaeus eius ciuis ac discipulus, qui totam illius uitam exauit, scribit, ex nobilibus parentibus est ortus, Qui iam puer, cum illi ingraffent e uita, a sorore educatus fuit. Hic ab incunite aetate bonam indolem, atque excellens ingenium praeseferens omnes coeuios suos prudentia superabat, preceptoresque suos tanta prudentia percontabatur, ut eos in sui admirationem adduceret, unde puero tantum ingenij acumen. Antonij, Hilarionis, Sabae, Arsenij, aliorumque sanctorum patrums uitas usquequaque praemenibus habebat. Inde uero iam exolectus demonis opera cum uirgine quadam concubuit, filiamque ex ea suscepit. Caterum deinde resipiscens, ac se perpetrati delicti penitens mundi oblectamenta ac diuitias deserebat. Atque magnam pecuniae summam a debitoribus exigens, uincamque se ex

se ex ea empturum simulans, pauperibus erogauit, ac reliqua bona sua omnia egenis impertiens ad canobium beati Mercurij ordinis sancti Basilij secessit monachalem habitum suscepturus. In quo tum plerique sancti uiri degebant, atque inter ceteros, erant diuini illi uiri Phantinus, Zacharias, & Lucas de quibus alibi diximus. Haud procul aliud monasterium erat, cui praerat diuus ille Ioannes, de quo alibi diximus. Quibus nesci ingenti laetitia est affectus. Verum quia humani generis perpetuus hostis ei in huiusmodi opere impedimento esse iludebat, ab illius regionis praefide litera allatae sunt his, qui monasterio praerant, quibus interdicebatur ipsis ne illum monachalem habitum induerent: quod si contempsissent manus eorum praeciderentur. Quare timore perterriti ad sancti Nazarij monasterium illuc miserunt. Ibi sanctum habitum summa religione nondum trigessimum annum agens suscepit. In quo monasterio xl. dies commoratus neque panem neque uinum, nec demum colitum quid gustauit, sed arborum fructibus atque oleis contentus erat. Sic bonus ac strenuus Christianus miles & athleta a delicata seculari uita repente ad austeram uiuendi formam transiit. Ibi cuidam regulo tyranno, qui se decem annos uilurum praedicabat, decem dumtaxat dies uilurum praedixit. Id quod & fuit, decimo enim die infelicitate a suis ciuibz interemptus est. Quadraginta igitur diebus exactis ad monasterium Mercurij, ut beatos illos uiros uisaret, rediit. Quorum mutua atque inseparabili amicitia ac benedolentia frue-

batur. Erat per id tempus Calabria altera Aegyptus sanctorum monachorum parens & nutritrix. Cum igitur beatus Nilus hominum consuetudinem declinare statisset, secessumque adamasset solitariam vitam deiecit, iohannem baptistam emulatus. Itaque criptam quampiam incolabat, quae haud procul a monasterio Mercurii, & ab eo monasterio, cui praeerat beatus Ioannes, abest. Quae in sublimi & arduo loco est sita, aram habens Michaeli archangelo dicatam. Is locus quieti aptissimus erat, ibi vigiliis, psalmodiis, orationibus, contemplationibus, ieiuniis, divinae scripturae lectionibus, ceterisque huiusmodi actionibus dieque noctique iugiter incumbibat, nam somni paululum capiebat. Caput apertum, ac pedes nudos semper gerens,unica duntaxat tunica, eaque ex caprarum pilis confecta contentus erat. Zona ei erat funiculus non nisi semel in anno solutus. Atque usque adeo paupertatis studiosissimus fuit, ut ne obolum quidem possideret. Atramentarium ei erat ex cera compactum. In scribendis libris plurimum uacabat. Tempus sic diuidebat, ut ne quidem minimo momento esset ociosus. Nam ab hora matutina ad tertiam usque libros scribebat singulis diebus quater uionem conficiens, scribebat enim psalmos: a tertia autem usque ad sextam cruci assidebat cum Maria et Iohanne psalterium retinens ac recitans, milites genua flectens: a sexta uero usque ad nonam sedebat iugens, ac perscrutans legem domini, & sanctorum scripta. inde uespertino hymno dicto paululum spiritum reficiebat.

bat deambulans, ac psalmos recitans. Diuinam scripturam, quae erat longe eruditus, fratribus exponebat. Ioannem Chrysostomum, Basilium, Gregorium Nazianzenum, ceterosque Graecos, necnon Latinos doctores in manibus habens. Eius mensa erat lapis magnus ac patella in illo testis fragmentum. Cibus interdum panis solus illi erat, & aqua in mensa, interdum legumina cocta, quandoque uero fructibus tantum contentus erat, & praesertim siliquis, quae ultro nascitur, ut pote myrtis, & conaris, & huiusmodi pomis. Pertransit annuunt mensis minus nullo prorsus liquido obsonio ab eo degustato. Persape biduum, quandoque triduum, interdum quinque dies totidemque noctes cibo & potu abstinebat, sanctam quadragenam ita transiegit, ut nil penitus praeter remunerationem caperet. Rursus alios sexaginta dies permixsit bis duntaxat toto hoc tempore cibis fument. Ieiunium nunquam soluit. Quid multis opus est uerbis? Tot nempe uiuendi formas percurrit, quot a sanctis patribus seruatas fuisse legerat. Lacrimarum uero non guttas, sed propè riuulos emittebat. Contemplationibus adeo uacabat, ut plerumque in extasi raperetur. Libidinum incitamenta praedictis exercitationibus, & spinarum aurificatione, necnon urticarum suffigatione propellebat. Varias insuper demonum pugnas non modo inuisibiles, sed etiam uisibiles & corporales sustinuit, quas & Dei ope superauit. Quadam die demon ipsum in capite claua percussit, unguisque infigit, quo diu cruciatus pertulit, a quo diuinitus nocte

quam apostolis Petro & Paulo dicatur dies est insequutus, dum psalmos in ecclesia cum beato Thantino psalleret, curatus est. Rursus alio die a quodam alio munere diaboli opera sibi infixo ab angelo sanatus est. Fuit etiam multorum miraculorum patrator. Quippe qui innumundis spiritibus obsessos liberauit, varijs morbis affectos curauit. Neque prophetia munere caruit, complura enim præsagiu, ac cordis abdita aperiebat. Inde Agarenis eam Calabria partem, ubi ipse uersabatur, uasitantijs, id quod iam ipsa prädixerat, eos fugiens ad sancti Hadriani tum exiguum oratoriũ, quod est in agro Besidianensi se recepit. Ibiq; etiam duodecim discipulis diuino cultui uacabat. Inter quos erat beatus Proculus. Quantum autem humilitatem sectatus sit, quis pro dignitate differre suppetit? Sacris utique initijs nunquam uoluit. Mortuo Rossanensi episcopo uno omnium, & cleri & populi ore huiusmodi munere dignus indicatus episcopus creatus est. At ipse ut rem compertam habuit Christi exemplo ansugit ad interiora deserti, ubi tandiu latuit, quandiu alius est electus. Hominum, nobilium præsertim, ac magnarum congressum consuetudinesque uti uentum ac pestem uitabat. Licet omnibus principibus & imperatori Constantinopoli degenti fama notus esset. Mulierum quoque consuetudines, haud secus ac lethale uirus, & aspidem fugiebat. Aiebat enim sic. Diabolus de me ita dicit monachus hic latus est, mædofaciam eũ aqua, id est mulierum lachrymis, & illum liquefaciam adeo, ut de

eo quicquid mihi libuerit efficiam. Nunquam passus est mulieres monasteria aut ecclesias suas ingredi. Complures solis literis ad præfides missis a carcerib. & suspendijs liberauit. Quodam die dum prostratus quoniam humiliter Christo cruci affixo assisteret orans liberari a quadam tentatione, ab eoq; benedici. Christus dexteram e clauo extrahens trimam benedictionem illi impertiu. Inde e Calabria secedens in campaniam peruenit, & in Cassinensi monasterio aliquot annos commoratus est, ab abate & monachis eius monasterij rogatus. Exinde illinc, abiens in monasterio Valleducion dicto quindecim annos consedit. Postea in agro Gaietæ in monasterio Serperinacupato decem annos cum sexaginta monachis permansit. Cum Philogatus eius suus episcopus Placentinus uir imprimis literis eruditus, diuitijs affluens Crescentio consule Romano auctoritate populi ac cleri, ad quos Romani antistitis spectabat electio, consensu in Romanum pontificẽ, Gregorio quinto a Romanis urbe pulso, crearetur, qui Ioannes xvi. siue, ut alij, xvij. uocatus est, Gregorio ipso inde Octonitartij imperatoris auxilio in sedem reuocato, captus esset, ab Ottone ipso oculis, lingua & naso mutilatus est, & in carcerem detrusus. Quocirca beatus Nilus Romanam petiit, ut eum liberaret. Id audientes pontifex & imperator ei ad portam asinariam obuiam facti, ipsam medium ad ades duxerunt, eius manus summa ueneratione exosculantes, rogantesque ut Rome commorari uellet, spondentes se illi monasteriũ daturos quod-

cumque vellet. Ipse uero hoc renuens, Romam recessit, & ad suum monasterium remeavit. Gregorius autem paulo post miserabiliter obiit (Philozatum enim, & ipse & Imperator beato Nilo concesserant, sed minime steterere promissis) otto nero tandem resipiscens, ac facti penitens ad Michaelis archangeli adem, qua in Gargano Apulia monte extat, religionis gratia concessit. Inde rediens ad beatum Nilum diuertit. Cumque eius uis monasterium conspicatus esset. Ecce, inquit, tabernacula Israel in eremo, ex cines celestis hierarchia: hi non ut incolae, sed ut maiores hic uersantur. Beatus uero Nilus cum omnibus canobitis ei cum cruce obuiam perrexit, magnaque humilitate ac pietate Casarem ueneratus est, & in canobium deduxit. Cuique plura multa colloquerentur, inter cetera, Bispo monasterium se magno cum prouentu in quasvis sui regni parte ei daturum obindit. At beatus Nilus id renuit. Numquam enim temporalia bona a quoquam accipere nouit. Adiecitque Caesar digrediens pete a me quod tibi est cordi uti a filio tuo, ipse uero libenter ac prompte exhibeam. Beatus uero Nilus tale Casari dedit responsum. Nil aliud opus habeo et tuo regno o Caesar, nisi tua ipsius anima salutem. Licet enim rex existas, ut quiuis tamen alius homo mortuus es, & ad summi regis iudiciam te assistere oportebit, & rationem bonorum & malorum reddere. Hac audiens Caesar lachrimatus est, & coronam in beati Nili manus deponens, ab eoque benedictus recessit. Cumque Romam esset ingressus, orta in populo seditione

seditione ab urbe fugiens, a populo interemptus est. Beatus uero Nilus ex eo monasterio abiens Tusculum se contulit, ubi Deo simulaturus quod reliquum sibi uitae superesset. Atque haud procul ab oppido, monasterio, cui cripta serrata nomen est, constructo usque ad obitum mansit, atque ibique migravit ad dominum senio confectus quinquaginta nonagesimum annum agens eius festum agitur sexto cal. octobris. Fuit & ex hac Rossanensi urbe beatus Georgius uir sanctitate conspicuus, qui sub beato Nilo duce Deo militauit. Hic in seculo nobilis & locuples erat, sanctum habitum senex suscepit. Qui adhuc in seculo existens angelicam uisionem uidit, & angelorum melodiae concentum sibi audire uidebatur. Inde monachus factus humilitatem & obedientiam maximo est amplexus opere. Cum adolescens quidam Besidianensis hebreum quempiam peremisset, eoque fugiente, eius affinis a iudicibus pro iudeo mortuo iudei cruci affigendus traderetur, beatus Nilus ab illius consanguineis huius rei certior factus literas beato Georgio ad iudices dedit, in quibus haec scripta erat uos, qui iudices estis, legem seruare debetis, quae praecipit, ut pro septem iudeis unus christianus moriatur. Aut igitur debet sex alios iudeos occidendos, aut unum christianum liberare. Quod si legem seruare uoluistis, hunc, quem cum his ad uos literis mitto, pro iudeo mortuo cruci affigite, & unum liberate, ut cum uxore & filiis uitam agere, eisque uita necessaria suppeditare possit. Iudices lectis literis id beato Georgio

referunt (nesciebat enim ipse quidnam beatus Nilus scripserat) petuntque ab eo si id sibi cordi esset. Ipse vero respondit, se paratum esse omnia, quae beatus Nilus magister suus scriberet, perficere, adiecitque, si nullus esset, qui crucem componere sciat, egomet eam conficere optime scio. Id audientes iudices & vinetum liberarunt, & beatum Georgium sospitem ad beatum Nilum remisit. Tantumque profecit, ut licet nunquam literas didicerit, psalmos tamen ita canebat, ut omnibus audientibus de se praeberet admirationem. In Dei via atque obsequio vehementer profecit, ei que placuit in continentia, afflictione, obedientia, humilitate eximia, & propria voluntatis abnegatione, quod martirium est, & nominatur. Quia in cenobio diui Hadriani laborum premia percepturus. In hoc magnopere beatus Nilus Deo gratias egit certo sciens quod vere probatam frugem atque acceptabilem oblationem, primitiasque ipsi obtulit beatum Georgium: Fuit & ex hac Rossanensi urbe beatus Stephanus beati Nili & ipse alumnus. Hic agrestis atque humili loco ortus, patre orbatus iam adulescens nigesimum annum agens monastica vita amore succensus beatum Nilum conuocauit. Quem beatus Nilus ut domum ad matrem & sororem alendas repederetur, hortatus est. Cui ille minime, inquit, redibo, non enim ego, sed Deus illas alit. Quae beatus Nilus simplicem videns secundo anno ubi triptam illam iuxta monasterium mercurij incolere cepit, monachalem habitum induit. Hic tam simplex fuit, ut illum

illum alterum Iacob patriarcham, aut simplicissimum Taulum diui Arnonij abatis discipulum iure dices. Eum beatus Nilus humanitate & mansuetudine admonens solertem & urbanum reddere studebat. Triennio autem transacto cum sic nec huius proficere cernebat, austeris verbis ac conuicijs cepit increpare, ne rudis remaneret. Aliquando etiam manu cum perterrefaciebat. Ipse vero aequo hilarique animo omnia sustinebat, & neque durissimam exercitationem, neque assiduas vigiliis extimescebat, sed in omnibus beatus Nilum amulari studebat. Quomobrem Dei ope diabolicae una temptationum expertus fuit. Saepe enim beatus Nilus ipsum percontatus est, quibusnam cogitationibus perturbaretur, respondebat, ne una quidem, tantum dormito plurimum, & ob id perturbor. Tum beatus Nilus scabellum fecit pedem unum tantum habens, quod ei impendit dicens: tu quidem duos pedes habes, & scabellum habes unum: cum tres pedes, in eo sedens exercitationem non negligenter operaberis. Hic dicto audiens nullibi postea nisi in scabellum illo sedebat. Qui saepe a dormitione uictus in terram cadebat. Eo beatus Nilus ueluti nouacula quodam ad inobedientes & intolerabiles exercendos utebatur. Excessit e mita in serperimonasterio. Septuagesimum annum agens. Qui licet senex & ob senectutem & multas infirmitates nimium curuatus esset, nunquam tamen a labore cessabat. Et animam exhalanti beatus Nilus dixit. Stephanus is statim sedens manus ligauit, & animo in beatum Nilum attendebat,